

Zlato kao sigurna valuta

Jagić, Ivana

Master's thesis / Specijalistički diplomski stručni

2018

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Libertas International University / Libertas međunarodno sveučilište**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:223:732446>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-23**

Repository / Repozitorij:

[Digital repository of the Libertas International University](#)

**LIBERTAS MEĐUNARODNO SVEUČILIŠTE
ZAGREB**

**SPECIJALISTIČKI DIPLOMSKI STRUČNI STUDIJ
MENADŽMENT FINANCIJA, BANKARSTVA I OSIGURANJA**

ZLATO KAO SIGURNA VALUTA

GOLD AS SAFE CURRENCY

KANDIDAT: IVANA JAGIĆ

KOLEGIJ: FINANCIJSKA TRŽIŠTA

MENTOR: DOC. DR. SC. IVOR ALTARAS PENDA

Zagreb, SVIBANJ 2018.

SADRŽAJ:

SAŽETAK I KLJUČNE RIJEČI.....	4
SUMMARY AND KEYWORDS.....	5
1. UVOD.....	6
2. OPĆE KARAKTERISTIKE NOVCA.....	8
2.1. NOVAC KAO IMOVINA.....	9
2.2. FUNKCIJE NOVCA.....	9
2.3. POŽELJNA KARAKTERISTIKA NOVCA.....	11
2.4. TRAMPA.....	12
3. KARAKTERISTIKE NOVCA U PROŠLOSTI I SADAŠNJOSTI.....	13
3.1. POVIJESNI RAZVOJ NOVCA.....	13
3.2. NOVČANE JEDINICE U SVIJETU.....	16
3.3. INFLACIJA, DEFLACIJA, DEVALVACIJA, REVALVACIJA.....	17
3.4. NOVAC BUDUĆNOSTI: KRIJE LI SE BOGATSTVO U DIGITALNOJ VALUTI?.....	18
3.5. ZANIMLJIVE ČINJENICE O NOVCU.....	19
4. POVIJESNI RAZVOJ ZLATA.....	20
4.1. NASTANAK RUDE ZLATA.....	22
4.2. DOBIVANJE I UPOTREBA ZLATA.....	23
4.3. KAKO SUDJELOVATI NA TRŽIŠTU DRAGOCJENIH METALA.....	27
4.4. ZLATNI NAKIT U HRVATSKOJ.....	28
5. VRIJEDNOST ZLATA DANAŠNJICE.....	32
5.1. CIJENA ZLATA U ZADNJA 3 DANA.....	32
5.2. CIJENA ZLATA U ZADNJIH 30 DANA.....	34
5.3. CIJENA ZLATA U ZADNJA 2 MJESECA.....	35
5.4. CIJENA ZLATA U ZADNJIH 5 GODINA.....	36
5.5. CIJENA ZLATA RASTE.....	37
6. ISPLATIVOST INVESTIRANJA U ZLATO.....	38
6.1. PODRIJETLO ZLATA.....	40
6.2. ZAŠTO JE ZLATO SKUPO I VRIJEDNO, DRAGOCJENO I POŽELJNO?.....	42
6.3. POTRAŽNJA ZA ZLATOM.....	44

6.4. KOLIKO JE ZLATA UOPĆE NA SVIJETU?.....	46
6.5. ZAŠTO JE ZLATO VEĆ TISUĆAMA GODINA NAJBOLJA VALUTA?.....	48
6.6. ZAŠTO ZLATO – RAZLOZI INVESTIRANJA.....	50
6.7. ZLATO: NAJBOLJI PLATEŽNI OBLIK NA SVIJETU – STABILNOST I SIGURNOST ZA BUDUĆNOST.....	52
6.8. KAKO SE ZLATO KUPUJE.....	53
6.9. SVJETSKA POTRAŽNJA ZA ZLATOM.....	54
6.10. UTJECAJ JAVNOG MNIJENJA ODNOSNO MEDIJA I PROMIDŽBE.....	55
6.11. ZLATNA PRILIKA.....	56
7. MOGUĆNOST ULAGANJA U ZLATO U REPUBLICI HRVATSKOJ.....	57
7.1. ZLATO U HRVATSKOJ.....	57
7.2. TRŽIŠTE ZLATA U HRVATSKOJ.....	59
8. ZANIMLJIVOSTI O ZLATU.....	61
9. ZAKLJUČAK.....	65
10. LITERATURA.....	68
11. ŽIVOTOPIS.....	71

SAŽETAK I KLJUČNE RIJEČI

Zlato je jedan od prvih metala koje je čovjek počeo obrađivati. Zbog svoje uočljive sjajne žute boje vrlo je rano pronađeno u prirodi. U današnjem svijetu od cjelokupnog iskopanog zlata oko 85% se obrađuje u nakit, 12% se troši u industrijskoj primjeni (elektronika, medicina, optika), a preostalih 3% zlata završi pohranjeno u trezorima banaka.

Zlato je od davnina simbol blagostanja, ogledalo slave, časti, bogatstva i moći. Sredstvo je čuvanja vrijednosti preko 2000 godina. Prednosti ulaganja u investicijsko zlato su sigurnost i stabilnost ulaganja. Ovo će ulaganje dovesti do specifičnog povećanja zarađene vrijednosti te je gotovo u potpunosti sigurno. Ulaganje u investicijsko zlato nije način za brzo bogaćenje, već prvenstveno čuvanje vrijednosti uz mogućnost zarade na duže staze.

Zlata u svijetu ima relativno malo, a da bi se do njega došlo potrebne su goleme količine ljudskog rada. Zlato se ne može umjetno napraviti ili odštampati poput novca, ne može ga se krivotvoriti poput raznih vrijednosnih papira, a ako se neki drugi metal pokuša podmetnuti kao zlato, postupak provjere te otkrivanja prijevare je brz, jednostavan i jeftin.

Nije nužno za opstanak ljudi; zapravo od njega ima razmjerno malo praktičnih koristi. No njegove vrline, neuobičajena gustoća i kovnost te njegov neuništiv sjaj, učinili su ga jednom od najtraženijih roba na svijetu.

KLJUČNE RIJEČI: zlato, ulaganje, stabilnost, čuvanje vrijednosti, najsigurnija valuta, zarada na duže staze

SUMMARY AND KEY WORDS

Gold is one of the first metal that man began to cultivate. With its conspicuous shiny yellow color, it was very early found in the nature. In today's world all the gold dig, about 85%, processing jewelry, and about 12% is consumed in industrial applications (electronics, medicine, optics), and the remaining 3% gold finishes stored in bank vaults.

Gold has long been a symbol of prosperity, glory, honor, wealth and power. Gold is a means of keeping the value of more than 2000 years. The benefits of investing in gold investment security and stability of investments. This investment will lead to a specific increase in earned value, but is completely preserved. Investing in gold investment is not the way to get rich quick. Investing in gold investment is primarily keeping with the values of earnings potential in the long run.

Amounts of Gold in the world are relatively low, but reaching it requires huge amounts of human labor. Gold can not be artificially made by any technology, it can not be illegally printed like money, it can not be counterfeited as security, and if someone attempts to frame metal instead of gold, the verification process and detection of fraud is fast, easy and inexpensive. Gold is not necessary for the survival of the people. Actually it has only few practical benefits. But his virtues, unusual density, malleability and his indestructible shine, made it one of the most wanted commodities in the world.

KEY WORDS: gold, investment, stability, safeguarding the values, the safest currency, earnings in the long run

1. UVOD

U suvremenom gospodarstvu prisutni su mnogobrojni načini i oblici plaćanja te vrste novca, koji se kontinuirano mijenjaju i razvijaju. Novac u papirnatom odnosno kovanom obliku već dulje vrijeme predstavlja osnovni oblik plaćanja, iako ga u posljednje vrijeme sve više zamjenjuje i elektronski novac, zbog jednostavnosti i sigurnosti korištenja u skladu sa suvremenim tehnološkim dostignućima i načinom komunikacije i trgovine. No iako je jedno od najstarijih sredstava plaćanja i u sadašnjem visokorazvijenom tehnološkom i gospodarskom okruženju, zlato i dalje ostaje relativno sigurno sredstvo odnosno valuta plaćanja, koje je vrlo malo podložno stalnim društvenim i gospodarskim promjenama.

Tijekom povijesti postojao je velik broj različitih valuta koje su u pravilu nakon određenog razdoblja nestale i bile zamijenjene novom valutom. No to za zlato ne vrijedi. Zlato je vrlo vrijedan i relativno rijedak plemeniti metal, koji je osim bakra jedan od rijetkih metala živih boja. Korišteno je tisućama godina za izradu nakita i ritualnih predmeta, a prema nekim izvorima korištenje zlata kao sredstva plaćanja počelo je već u 6. stoljeću prije Krista.

Već vrlo rano u ljudskoj povijesti prepoznata je vrijednost zlata, te je stoga jedan od prvih metala koji su se počeli obrađivati. Zbog svoje otpornosti, rijetkosti, postojanosti boje i iznimno visoke gustoće kroz povijest je korišteno u mnogim kulturama.

U odnosu na druge oblike i valute plaćanja zlato je uvijek zadržalo relativnu stabilnost svoje vrijednosti. Ono kao roba ima svoju vrijednost na tržištu koja varira, pa ipak i ono može u slučaju većih fluktuacija cijena dovesti do značajnih društvenih promjena.

Tijekom povijesti, a naročito u kriznim razdobljima (npr. inflacije ili ekonomske krize), zlato je uvijek predstavljalo vrlo stabilno ulaganje, odnosno imovinu, neovisno o promjenjivim gospodarskim i društvenim uvjetima. Unutarnja vrijednost zlata u ekonomskoj se teoriji promatra kroz njegovu relativnu rijetkost te trud i rad potreban za njegovu proizvodnju sukladno rudarskim i prerađivačkim zahtjevima.

Stoga, kod zlata ne postoji opasnost od propadanja kao na primjer kod vrijednosnih papira, kod kojih je stopa povrata na investiciju ovisna pretpostavljenom riziku promjena uvjeta koji se smatraju relevantnim pri utvrđivanju njihove vrijednosti.

Zlato u suvremenom svijetu i dalje predstavlja univerzalnu i u svim kulturama i gospodarstvima prihvaćenu i stabilnu valutu, te ako je to potrebno i sredstvo plaćanja odnosno osiguranja plaćanja.

Danas kada novac gubi na vrijednosti, zlato je pravi simbol stabilnosti i sigurnosti za budućnost.

Predmet ovog diplomskog rada je povijesna uloga i značaj zlata kao imovine i sredstva plaćanja, njegov potencijal, kao i procjena različitih investicijskih strategija u vremenu krize s posebnim osvrtom na prednosti zlata kao imovine kojom se nastoji očuvati vrijednost uloga vlasnika kroz dulje razdoblje.

Cilj ovog diplomskog rada je utvrđivanje prednosti i isplativosti investiranja u zlato radi očuvanja imovine vlasnika u vremenima krize u odnosu na imovinu u novcu u domaćoj ili stranoj valuti, uvažavajući povijesne oscilacije vrijednosti zlata.

Zlato bi trebalo biti važan dio raznolikog portfelja jer mu cijena raste kao odgovor na događaje koji uzrokuju opadanje vrijednosti papirnatih investicija, kao što su dionice i obveznice. Iako cijena zlata može biti kolebljiva u kratkom roku, na duži je rok uvijek zadržalo svoju vrijednost. Kroz godine, zlato je služilo kao zaštita protiv inflacije i opadanja vrijednosti dolara, što ga čini investicijom vrijednom razmatranja.

Mnoge banke i institucije čuvaju zlato zbog tradicije. No postoji pet razloga zašto je zlato postalo tradicionalno, odnosno zašto se toliko dugo ulaže u njega, iako ono ne proizvodi zaradu niti donosi dividende. Postavlja se pitanje zašto vrijednost zlata uopće raste, a ne pada, što bi bilo logično s obzirom na sve veće ukupne količine zlata u svijetu.

Stoga su istraživačka pitanja ovog diplomskog rada:

- 1. Je li realno očekivati rast cijene zlata u narednih 10 godina?**
- 2. Je li investiranje u zlato dobra investicijska strategija u vremenu krize?**

2. OPĆE KARAKTERISTIKE NOVCA

Novac je svojevrsna roba za koju možemo kupiti svaku drugu robu. Novcem se uspoređuju i razmjenjuju svi proizvodi ljudskog rada. U suvremenom društvu cijene dobara i usluga izražene su isključivo u novcu.

Opći je ekvivalent robne vrijednosti što ga izdaje centralna državna banka u apoenima na temelju ovlasti parlamenta i stavlja u opticaj radi normalnoga održavanja robno-novčanih odnosa. U Republici Hrvatskoj središnja banka je Hrvatska narodna banka. Glavna joj je zadaća očuvanje stabilnosti valute i opće likvidnosti u plaćanjima u zemlji i inozemstvu, a temeljne funkcije reguliranje količine novca u optjecaju, reguliranje opće likvidnosti banaka, održavanje opće likvidnosti u plaćanjima prema inozemstvu, izdavanje novčanica i kovanog novca te kontrola banaka i drugih financijskih institucija.

Prema mišljenju starogrčkog filozofa Aristotela (384. – 322. godine prije Krista), „Sve... mora biti izraženo u novcu; zbog toga što nam to uvijek omogućuje razmjenu usluga, i čini život u zajednici mogućim.“

U novije vrijeme koncept novca je mnogo širi pojam od samih novčanica i kovanica. Svaki prosječni građanin ima barem jednu plastičnu karticu koja mu u trenutku kada mu to zatreba omogućuje da podigne potrebnu vrijednost novca na bankomatu ili da karticom direktno sa svojeg debitnog ili kreditnog računa plati i prodavatelju prenese određenu količinu novca za prodani proizvod odnosno pruženu uslugu. (Miller, R., & VanHoose, D. (1997.). *Moderni novac i bankarstvo*. Zagreb: MATE)

2.1. NOVAC KAO IMOVINA

Novac se može smatrati imovinom ili nečim što ima vrijednost. Kao takav on je dio bogatstva nekog pojedinca ili skupine. Bogatstvo u obliku novca ima jedinstvene značajke; novac se može izravno zamijeniti za drugu imovinu, dobro ili uslugu.

Iako to nije jedini oblik bogatstva koji se može razmijeniti za dobro ili uslugu, on je ipak najšire prihvaćen. To svojstvo novca u ekonomskoj znanosti naziva se likvidnost. Imovina je likvidna ako se lako može zamijeniti za dobro ili uslugu bez visokih transakcijskih troškova i uz relativnu sigurnost u pogledu njezine nominalne vrijednosti.

Prema definiciji, novac je najlikvidniji oblik imovine. Novac možemo uvijek lako pretvoriti u neki drugi oblik imovine i novac ima uvijek istu nominalnu vrijednost. (Miller, R., & VanHoose, D. (1997.). *Moderni novac i bankarstvo*. Zagreb: MATE)

2.2. FUNKCIJE NOVCA

Novac predstavlja sredstvo razmjene, što znači da će ga sudionici na tržištu prihvatiti kao sredstvo plaćanja. Pojedinci mogu prodati svoje proizvode za novac i koristiti taj novac pri kupovini drugih proizvoda i usluga u budućnosti. U tom procesu, novac omogućuje specijalizaciju. Pojedinci će se specijalizirati u područjima za koja imaju najviše talenta i vještina i za plodove svoga rada primit će isplate u novcu. Pojedinci zatim mogu razmijeniti taj novac za plodove rada drugih ljudi. Porastom opsega trgovine i porastom broja dostupnih proizvoda i usluga, novac dobiva sve više na značenju u gospodarstvu. Slijedom navedenog, novac je kao sredstvo razmjene ključan za moderno gospodarstvo.

Novac je i sredstvo očuvanja vrijednosti jer njegov nominalni iznos ostaje nepromijenjen koliko god ga čuvali, te omogućuje da, razmjenjujući ih za novac, očuvamo vrijednost svojih dobara i usluga koji bi s vremenom mogli izgubiti bilo ukupnu vrijednost bilo neki njezin dio.

Važna funkcija novca je i njegova funkcija obračunske jedinice, a ona je sredstvo kojim se iskazuje vrijednost ekonomskog dobra ili usluge. Sukladno tome, kao obračunska jedinica može se koristiti monetarna jedinica u vrednovanju jednog dobra ili usluge u odnosu na drugo dobro ili uslugu. Obračunska jedinica je uobičajeni nazivnik ili mjera.

Kuna je, na primjer, monetarna jedinica u Republici Hrvatskoj. Obračunska jedinica je samo jedinica koja omogućuje pojedincima da jednostavno uspoređuju relativnu vrijednost dobara i usluga. Država koristi kunu za izražavanje svog nacionalnog dohotka, poduzeće u računanju svog profita ili gubitka; kućni proračun i redovni troškovi dani su u kunskim cijenama kao obračunskim jedinicama.

Iduća funkcija novčane jedinice jest da ona predstavlja sredstvo izražavanja odgođenih plaćanja. Ta funkcija istodobno obuhvaća korištenje novca kao sredstva razmjene i kao računovodstvene jedinice. U svakodnevnom životu dugovanja se izražavaju u iznosima obračunskih jedinica, te se dugovi plaćaju monetarnim sredstvom razmjene. To zapravo znači da se dug određuje u kunskom iznosu i otplaćuje gotovinom ili bezgotovinskim načinom plaćanja (npr. putem tekućeg računa u banci).

Obveznica poduzeća ima na primjer nominalnu vrijednost izraženu u kunama. Ugovorom je određena periodična isplata kamate na tu obveznicu. Kada obveznica dospije na naplatu, poduzeće kao izdavatelj obveznice plaća nominalnu vrijednost vlasniku obveznice u kunama. Sve zemlje, poslovni subjekti ili pojedinci u tim zemljama ne moraju odrediti dug koji mora biti vraćen isključivo u njihovim vlastitim monetarnim jedinicama. Na primjer, pojedinci, privatne korporacije i vlade drugih zemalja izražavaju svoj dug u kunama ili eurima, premda npr. euro nije monetarna jedinica te zemlje. Štoviše, u ugovoru se može specificirati i povrat duga u stabilnoj stranoj valuti prije nego u nacionalnoj valuti. U našoj je zemlji u prethodnom razdoblju bila vrlo uobičajena praksa, koja se i dalje često primjenjuje, naročito od strane banaka, da se ugovori o kreditu sklapaju u stranoj valuti, a plaćanje mjesečnih anuiteta odnosno rata obavlja se u kunskoj protuvrijednosti. (Miller, R., & VanHoose, D. (1997.). *Moderni novac i bankarstvo*. Zagreb: MATE)

2.3. POŽELJNA KARAKTERISTIKA NOVCA

Prenosivost znači da novac mora biti pogodan za nošenje i prijenos pri obavljanju kupovine na različitim lokacijama. Ako novac nije prenosiv, neće biti prihvaćen za širu upotrebu.

Trajnost je bitna, jer ako novac nema kvalitetu fizičke trajnosti, izgubit će svoju vrijednost kao novac. Na primjer, kukuruzne kokice mogle bi služiti kao novac, ali bi ih bilo teško održati u istom obliku. Vremenom bi istrunule, postale neupotrebive. Ipak, novac nije uvijek imao karakteristiku trajnosti. Rimska je vlada plaćala svoje vojnike solju, koja ipak nije tako trajna u toplim i vlažnim klimatskim uvjetima.

Djeljivost je važna značajka novca kako bi se novac mogao podijeliti u jednake dijelove radi kupovine manjih jedinica. Međutim, gledano povijesno, određena sredstva plaćanja koja su se smatrala novcem nisu uvijek bila djeljiva. Tako su ljudi u nekim dijelovima svijeta u različitim razdobljima koristili krave kao novac, premda je dio krave nešto sasvim različito od cijele krave.

Novac se mora standardizirati kako bi mogao biti koristan. Novčane jedinice trebaju biti jednake kvalitete i fizički se ne smiju razlikovati. Ljudi će biti sigurni da primaju istu vrijednost pri ekonomskoj razmjeni jedino ako novac bude standardiziran.

Suprotni primjeri ipak postoje. Američki kolonisti koristili su duhan kao novac, ali ga nikad nisu mogli standardizirati. Jednake količine nisu mogle predstavljati jednake vrijednosti zbog različite kvalitete duhana; isto tako, povremeno je i vlažnost predstavljala problem, te uzrokovala znatnu razliku u utvrđivanju vrijednosti iste količine.

Novac također mora biti lako prepoznatljiv. Ako ga ne mogu lako prepoznati, ljudima će biti teško odrediti radi li se o novcu ili o nekoj drugoj manje vrijednoj imovini. (Miller, R., & VanHoose, D. (1997.). *Moderni novac i bankarstvo*. Zagreb: MATE)

2.4. TRAMPA

Davno u prošlosti ljudima nije bio potreban novac jer je svatko uglavnom sam proizvodio ili na drugi način pribavljao sve što mu je bilo potrebno za život. Potrebe ljudi bile su male i nije bilo viškova.

Kada su se neka plemena počela baviti pretežno stočarstvom, a druga pretežno ratarstvom, među njima je počela razmjena jer je ostajalo viškova. Razmjenjivali su stočarske proizvode (živu stoku, vunu, meso, kožu, sir i drugo) za ratarske (žito, brašno, lan, platno i drugo). Takva neposredna razmjena robe za drugu robu naziva se trampa.

Dakle, prvi oblici trgovine bile su jednostavne "trampe" u kojima se jedan predmet ili roba zamjenjivao drugim. Naravno, što je traženi predmet bio rjeđi, to ga se i više cijeno pa je i predmet kojim se trampilo trebao biti slične vrijednosti. (Zadarski list, Povijest novca: Od krzna i školjki do zlatnika i čekova, <https://www.zadarskilist.hr/clanci/23092009/povijest-novca-od-krzna-i-skoljki-do-zlatnika-i-cekova>)

Pri tome su ljudi dogovorno utvrdili koliko jedne robe vrijedi dati za drugu. Tako je na primjer za glineni lonac valjalo dati jedno janje, a za bakreni nož tri janjeta (odmah se može zamijetiti da je više trebalo platiti za one predmete za izradu kojih je valjalo uložiti više rada).

Međutim, ponekad onome koji je izradio i imao bakren nož nisu trebala tri janjeta, već zemljani lonac. Tada nije bila moguća neposredna razmjena, već se najprije nož razmjenjivao za tri janjeta, a onda drugdje, svako janje za glinen lonac. Takva posredna razmjena je trgovina. Jednom robom kupovala se bilo koja druga roba. A roba kojom se može platiti bilo koja druga roba zove se novac. Prvi novac bio je robni novac. (Bukša, J. (1985.). Svijet oko nas. (IX, posve prerađeno izdanje). Zagreb: Školska knjiga)

3. KARAKTERISTIKE NOVCA U PROŠLOSTI I SADAŠNJOSTI

3.1. POVIJESNI RAZVOJ NOVCA

ROBNI NOVAC

Ulogu novca u davnoj prošlosti i u raznim narodima obavljala je različita roba. Stočari su plaćali stokom (oni i danas stoku zovu blagom); lovci krznom, strelicama, zubima ulovljenih životinja; ratari žitom, čajem, duhanom, datuljama, kavom; obrtnici glinenim ili bakrenim loncima, čavlima, sjekirama, platnom, suknom; ribari sušenom ribom, solju, školjkama.

Ponekad su i ljude (robove) razmjenjivali za drugu robu. U tim je primjerima roba predstavljala novac, pa ga nazivamo robni novac. Na tako primitivan način ljudi su donedavno trgovali u nekim nerazvijenim krajevima.

SIMBOLIČNI NOVAC

U nekim krajevima Afrike za plaćanje je služila jedna vrsta morskog pužića (kauri) te slonova kost (i djevojke oko Vrlike u Dalmaciji na prslucima stare narodne nošnje imaju prišivane pužiće kaure; u staro doba oni su predstavljali djevojačko bogatstvo, kao nizovi dukata na nošnjama seoskih djevojaka u Slavoniji i drugdje).

Na otoku Japu u Južnome moru sve do naših dana služilo je kao sredstvo plaćanja okruglo i u sredini probušeno kamenje, vrijednost kojega se određivala prema veličini.

METALNI NOVAC

Način plaćanja robnim i simboličnim novcem nije bio spretan i ljudi nisu bili sigurni da su za svoju robu uvijek dobili pravu protuvrijednost. Zato su zaključili da novcem može postati samo ona roba koja će trajno predstavljati sveopću protuvrijednost za svaku drugu robu. Za tu svrhu mogli poslužiti metali, kovine. Oni imaju mnoge prednosti: mogu se sjeći u komade jednake veličine, mogu se pretopiti u predmete praktične uporabe, manje se kvare od drugih proizvoda, a zauzimaju i manje mjesta. Zato je razumljivo što se s uporabom metala javlja i novac kovan od različitih metala (još prije 8000 godina), ali su s vremenom plemeniti metali, zlato i srebro, preuzeli ulogu novca. Oni su u prirodi vrlo rijetki, a u njihovo dobivanje mora se uložiti mnogo rada, zato su i veoma skupi. Za male količine tih kovina moglo se dobiti mnogo potrebne robe.

U prvo su se vrijeme zlato i srebro vagali jer se roba prodavala za određenu količinu zlata ili srebra. Međutim, nije bilo moguće uvijek i posvuda nositi vagu. Zato se zlato ili srebro unaprijed rezalo u komade određene težine, a kao jamstvo da je težina točno određena i da je komad novca od zlata ili srebra odgovarajuće čistoće, tj. da u njemu nema više primjesa drugih (jeftinijih) metala, utiskivali su se u svaki komad posebni znaci. Obično je taj znak prikazivao vladarev lik, jer su vladari prvi počeli kovati svoj novac. Kasnije su i velikaši kovali svoj novac, zatim srednjovjekovni gradovi i napokon država. Kovani novac imao je različite oblike: mogao je biti okrugao, četvrtast, u obliku kotača, motike, sidra, mača ili neke životinje. Danas je metalni novac svuda u svijetu okrugla oblika.

Najstariji novac koji se upotrebljavao u prostorima sadašnje Hrvatske prije dolaska Slavena bili su grčki obol i dragma te rimski as i denar (po kojem je kasnije dobio ime dinar). Još u IV. st. prije nove ere kovali su svoj novac grčki gradovi na Hvaru, Visu i Korčuli. Za vrijeme Rimljana bile su poznate kovnice novaca u Sisku, Sremskoj Mitrovici, Ptuju, Ohridu i drugdje.

Najstarijim novcem u Hrvata smatra se onaj koji se kovao u Zagrebu oko 1200. g., a nosio je latinski natpis „*Andreas dux Croatiae*“ (Andrija II., knez Hrvatske). Upotrebljavali su se i strani novci: mletački cekini ili dukati, austrijski taliri, forinti i krune, turski groši i lire.

Danas je zlatan i srebrni novac rijedak, a najčešći je sitan kovani novac od nikla, bakra, aluminijske bronce i drugih slitina metala.

PAPIRNI NOVAC

I papirni novac ima dugu i zanimljivu povijest. U srednjem vijeku ljudi su počeli svoj metalni novac povjeravati bankama na čuvanje. Banke su im izdavale potvrde na osnovi kojih su mogli podići svoj novac kad bi im zatrebao. Te su se potvrde zvale banknote. Postupno su ljudi počeli plaćati robu tim potvrdama umjesto metalnim novcem. Tako je nastao papirni novac. On zapravo samo zamjenjuje zlato ili srebro koje bi trebalo služiti za plaćanje.

Papirni je novac mnogo praktičniji od kovanog jer je lakši. Ni papirni novac nije uvijek sredstvo izravnog plaćanja.

Često na primjer banka prenosi novac jednog korisnika drugome doznakom na žiro ili tekući račun ili vrijednosnim papirima (čekom, doznakom, bonom), tako da se novac samo knjigovodstveno obračunava kao sredstvo plaćanja. No i dalje, novčanice predstavljaju najčešći oblik novca koji se u svijetu koristi. (Bukša, J. (1985.). Svijet oko nas. (IX, posve prerađeno izdanje). Zagreb: Školska knjiga)

3.2. NOVČANE JEDINICE U SVIJETU

Pojedine zemlje imaju različite novčane jedinice. Novac zemlje koja mnogo proizvodi i mnoge robe prodaje u inozemstvu više se i traži, pa njegova vrijednost (devizni tečaj, kurs) raste. Nasuprot tome, novac zemlje koja mnogo robe uvozi, a malo izvozi, malo će se i tražiti na svjetskom tržištu, pa će mu zbog toga i vrijednost (devizni tečaj) padati.

Ljudi koji putuju u inozemstvo najčešće svoj novac mijenjaju za novac one zemlje u koju putuju. To čine u banci odnosno mjenjačnici.

Valuta (engl. currency, njem. Währung) je papirni i kovani novac što ga izdaje država ili banka. U optjecaju služi kao sredstvo razmjene i zakonsko sredstvo plaćanja.

Svaka država obično ima svoju valutu. Plaćanja između zemalja obavljaju se u valutama po određenom tečaju razmjene. Tečajevi razmjene valuta ovise o potražnji i ponudi odnosnih valuta.

Neke valute u svijetu: u SAD-u je dolar (\$), u Francuskoj je euro (u 2002. zamijenjen franak), u Njemačkoj je euro (u 2001. zamijenjena njemačka marka), u Hrvatskoj je hrvatska kuna.

Euro je jedinstvena valuta koju (trenutno) dijeli 19 država članica Europske unije i one zajedno čine europodručje. Uvođenje eura 1999. godine predstavljalo je velik korak u europskoj integraciji. Ono je također jedan od najvećih uspjeha Europske unije. Približno 337,5 milijuna građana EU-a sada ga upotrebljava kao svoju valutu i koristi se njegovim prednostima, koje će se još više širiti s uvođenjem eura u ostalim zemljama EU-a. Također se upotrebljava formalno kao zakonsko sredstvo plaćanja ili u praktične svrhe i u drugim zemljama, poput bliskih susjednih zemalja i bivših kolonija. Stoga nije iznenađujuće da je euro vrlo brzo postao druga najznačajnija međunarodna valuta nakon američkog dolara. (Bukša, J. (1985.). Svijet oko nas. (IX, posve prerađeno izdanje). Zagreb: Školska knjiga)

3.3. INFLACIJA, DEFLACIJA, DEVALVACIJA, REVALVACIJA

Ove četiri riječi latinskog porijekla označavaju četiri pojave koje su kako u Hrvatskoj tako i u svijetu povezane s promjenama vrijednosti novca, pa su to termini koje vrlo često možemo uočiti u medijima.

One nastaju iz različitih razloga; na primjer ako se prekomjerno povećavaju emisije novčanica da bi se na taj način pokrili državni rashodi, nastaje poremećaj koji se između ostaloga, odražava u povišenju cijena. Tu pojavu nazivamo inflacija (izraz dolazi od riječi „napuhati“).

Suprotna pojava je deflacija (izraz dolazi od riječi „ispustiti“); novčano-politički potez kojim se smanjuje količina novca u opticaju da bi se ojačala njegova vrijednost i izazvao pad cijena.

U načelu, inflacija ruši životni standard, a deflacija ga poboljšava, no naravno ova se konstatacija može samo vrlo uopćeno primijeniti.

Smanji li se novčanoj jedinici jedne zemlje vrijednost u odnosu prema valutama drugih zemalja i prema zlatu, govorimo o devalvaciji (smanjenje vrijednosti).

Njoj je suprotna revalvacija (vraćanje vrijednosti), tj. povećanje vrijednosti vlastitoj valuti u odnosu na ostale. (Bukša, J. (1985.). Svijet oko nas. (IX, posve prerađeno izdanje). Zagreb: Školska knjiga)

3.4. NOVAC BUDUĆNOSTI: KRIJE LI SE BOGATSTVO U DIGITALNOJ VALUTI?

Nemoguće je da se negdje u posljednje vrijeme ne naleti na fenomen zvan bitcoin, makar samo u nekom naslovu ili bombastičnoj najavi. I svejedno zna li se sve o kriptovalutama ili se tek prvi put čuje, pitanje glasi – krije li se neko bogatstvo u tom svijetu digitalnih valuta?

Iako mnogi nisu prognozirali svijetlu budućnost, nema sumnje da su eksplozijom popularnosti u posljednjih nekoliko mjeseci kriptovalute postale sastavni dio današnjeg društva i najavile veliku budućnost digitalnog novca. I opet se vraća pitanje – može li se uloviti taj vlak pun zlata ili je tek riječ o napuhanom balonu?

Bez obzira na kratkoročne scenarije, bitcoin i ostale digitalne valute već su se čvrsto pozicionirale u današnje društvo pa se tako njima mogu plaćati proizvodi i usluge širom svijeta, a u Hrvatskoj još od 2014. postoje i bankomati koji se povezuju s bitcoin računom i najnormalnije isplaćuju kune.

Vrijednost bitcoina vrtoglavo je rasla te 1 BTC (bitcoin) danas vrijedi više od 9000 američkih dolara, odnosno oko 60.000 kuna. Još 2010. mogao se kupiti 1 BTC za 0.06 dolara, odnosno za oko 40 lipa.

Naravno, tko je mogao predvidjeti takav scenarij, ali mnogi u nekim drugim malim kriptovalutama vide sličnu budućnost. Treba li i dalje ulagati u bitcoin? Na to nitko ne može dati točan odgovor, pogotovo u trenutku kad je vrijednost jednog bitcoina 60.000 kuna, a prije dvije godine je stajao 2000 kn. Neki mu stručnjaci prognoziraju rast do 200.000 kuna u iduće dvije do tri godine, ali tako su prognozirali rast mnogih dionica prije nego se burza sunovratila.

Ono što je vjerojatno je da će se u nekom trenutku dogoditi korekcija cijena, ali digitalne valute će i dalje čvrsto grabiti naprijed. Možda se dobra prilika nalazi u manjim digitalnim valutama poput etheruma ili možda litecoina koji je dosta dugo prisutan na tržištu pa sve do novih kriptovaluta koje su tek došle ili će tek doći na tržište. Neke od njih vjerojatno neće uspjeti, ali neke bi mogle biti novi eldorado. (Novac budućnosti: krije li se bogatstvo u digitalnoj valuti, <https://www.24sata.hr/tech/novac-buducnosti-krije-li-se-bogatstvo-u-digitalnoj-valuti-538255>, 04.05.2018.)

3.5. ZANIMLJIVE ČINJENICE O NOVCU

Najstariji kovani novac kojemu se može točno utvrditi starost jesu stateri iz Lidije u Maloj Aziji: kovani su 685. – 652. g. prije n. e.

Najveće sredstvo za plaćanje svih vremena bio je kameni novac s otoka Japa: šuplji kolut promjera 3,7 m.

Najteži kovani novac bio je švedski bakrenjak od 10 dalera iz 1659. g. Težio je 19,700 kg, a bio je četvrtasta oblika s rupom u sredini.

Najmanji kovani novčići bili su zlatnici iz južne Indije oko 1800. g.: svako je takvo zrnce težilo oko 0,0065 grama.

Najveći zlatnik skovan je također u Indiji: imao je promjer od 13,65 cm i težio 2177 grama. (Bukša, J. (1985.). Svijet oko nas. (IX, posve prerađeno izdanje). Zagreb: Školska knjiga)

Poslije Prvog svjetskog rata Njemačka je ostala gotovo posve bez zlatne podloge novcu. Zato je vrijednost njemačke marke strahovito pala, pa su se morale tiskati novčanice po 1, 5, 10, 100 i 200 milijardi maraka, a postojala je i novčanica od čak 100 bilijuna maraka. Za milijardu maraka mogla se, na primjer, jedva kupiti hrpica povrća na tržnici. Na žalost, i u ne tako davnoj prošlosti, tijekom 80-ih i 90-ih godina proteklog, dvadesetog stoljeća, i u našoj zemlji bila je prisutna velika inflacija.

Japan, koji je inače siromašan rudama, našao je novi način dobivanja zlata. Uspostavili su da pročišćavanjem kanalizacijskog mulja mogu dobiti veće količine zlata nego iskopavanjem iz rudnika. U kolektoru otpadnih voda u Naganu, središnji dio Japana, izvlači se više zlata iz mulja nego što se iskopa u najboljim i najvećim svjetskim rudnicima. Razlog tako velikom udjelu zlata nađenog u otpadnim vodama je najvjerojatnije blizina industrijske zone u kojoj se nalaze mnogobrojne tvornice koje koriste zlato. Objavljeno je da se izvlači 1.890 grama zlata na tonu spaljenog kanalizacijskog otpada, dok se u Japanu u rudnicima izvuče 20 do 40 grama po toni. Očekuje se zarada od 15 milijuna jena, što je skoro milijun kuna. (Otkup zlata i srebra, <http://otkup-zlata-srebra.com/o-zlatu>, 24.05.2018.)

4. POVIJESNI RAZVOJ ZLATA

Plemenitim metalima nazivaju se metali otporni na koroziju. Zbog tog ih svojstva, kao i zbog rijetkosti, od davnina smatraju dragocjenima. Iako se ne radi o strogo definiranoj grupi elemenata, u plemenite metale obično se svrstavaju zlato i srebro te platinski metali: rutenij, rodij, paladij, osmij, iridij i platina. (Plemeniti metali, Drvo znanja – enciklopedijski časopis za mlade, veljača 2008., broj 112, godina XII, stranica od 40 do 48)

Zlato je jedan od prvih metala koji su ljudi počeli obrađivati i izrađivati predmete od njega. Najčešće su takvi predmeti bili dokaz prestiža i bogatstva radi iznimne ljepote i rijetkosti zlata. S vremenom je ono postalo sinonim za novac, nakon što su ljudi shvatili da je iz navedenih razloga rijedak predmet, i počelo se koristiti kao platežno sredstvo što je i ostalo bez obzira na pojavu novca. Zlato predstavlja najveću sigurnost, u usporedbi s novcem i ostalim vrijednostima, radi ljudskog nepovjerenja u financijske institucije odnosno načina razmišljanja u kojem se zlato smatra kao simbol trajne vrijednosti.

U vrijeme pohlepe za zlatom, tzv. zlatne groznice, ljudi nisu prezali ni od najgorih nedjela samo da bi ga stekli što više. Kada je zlato postalo sredstvom razmjene (novcem) i simbolom bogatstva i vlasti, ono je uzrokovalo nesporazume među ljudima, narodima, pa i državama. Zato se s pravom može reći da je povijest zlata povezana s ratovima, kolonizacijom i porobljivanjem čitavih naroda i propasti mnogih civilizacija.

Oduvijek je zlato imalo dvostruku funkciju; osim što je bilo iznimno lijepo i predmet divljenja, isto tako je bilo i valuta, odnosno sredstvo plaćanja što je na neki način ostalo i do danas. To znači da zlato ima dvostruku funkciju, odnosno u svakom se trenutku može pretvoriti iz valute u proizvod i obrnuto. Jedan od dokaza toga je to što su se kroz povijest često predmeti od zlata topili i pretvarali u zlatne poluge ili razne zlatnike koji su služili za plaćanje.

Tijekom prošlosti zlato je znalo biti vodeća i glavna valuta odnosno jedino sredstvo plaćanja, dok se valute nisu dovoljno razvile i osamostalile. Iako se tijekom povijesti puno puta vraćalo s valuta na zlato i obrnuto.

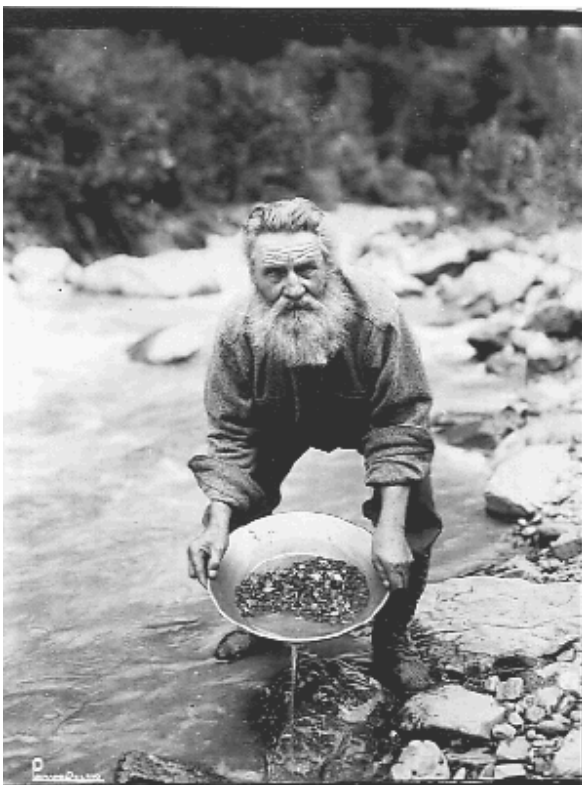
U novijoj povijesti kao i danas uloga zlata se promijenila. Sada ono više ne služi kao pokriće novčanica, već kao standard za određivanje vrijednosti. Isto tako dio zlata se koristi i kao glavni oblik monetarnih rezervi zemalja.

Cijena zlata kroz povijest se mijenjala paralelno s događajima u svijetu. Na cijene zlata utjecale su mnoge gospodarske i ekonomske neprilike kao i ratovi te velike vremenske

nepogode. Kroz povijest su se dva najznačajnija skoka u cijenama dogodila 1980. i 2011. godine (posljedica velike gospodarske krize).

Zlato je jedini predmet koji oduvijek oduševljava ljudski rod zbog svoje rijetkosti i ljepote, ali i jako dobrih i cijenjenih kemijskih i fizikalnih svojstava. Velika potražnja počinje već od samog otkrića tog metala, te on od svojih početaka postaje mjerilo bogatstva i prestiža. Zlato je mnogim pojedincima i narodima donijelo neviđeno bogatstvo, ali je bilo i uzrok mnogih sukoba i ratova, pa je ljudima uz blagostanje donosilo bijedu i patnju. Nijedan element nije provocirao i zaokupljao ljudsku maštu koliko svjetlucavi metal. (Prava cijena zlata: izražena u ljudskom stradanju, nikad nije bila viša, National Geographic, siječanj 2009., broj 1, N63, stranica od 26 do 54)

Slika 1. Ispiranje zlata

Izvor: <http://www.historynotes.info/did-the-gold-rush-miners-ever-become-the-rich-716/> (24.05.2018.)

4.1. NASTANAK RUDE ZLATA

Gotovo svako kućanstvo posjeduje barem neke predmete od zlata. Jedni ih rado ističu, a drugi ih ljubomorno skrivaju. Ni jedni ni drugi pritom najčešće ne znaju što je zlato: kako nastaje, rađa li se, te kako se razvija i raste?

Zlato nastaje u prirodi, raste i razvija se, poput drugih organizama, čak i mnogo jednostavnije. Sve zlato, osim meteoritskog zlata, potječe iz magme, užarene, rastaljene mase iz unutrašnjosti Zemlje koja se pretežito sastoji od teško isparljivih sastojaka.

Mjesta gdje se nalazi zlato u ekonomski iskoristivim, povišenim koncentracijama nazivaju se rudna ili mineralna ležišta. Svako rudište je rijetka prirodna pojava. Njegovo pronalaženje zahtijeva temeljito znanje geologije, mineralogije i geokemije. Stečeno iskustvo i znanje koje je danas raspoloživo pridonosi uspješnom pronalasku različite rude pa tako i zlata, a to je svakako trud stotina generacija geologa i rudara koji su u potrazi za zlatom, dragim kamenjem i drugim rudama postavljali temelje osnovama ovih prirodnih znanosti.

Velike količina zlata nalaze se raspršene u stijenama Zemljine kore, ali najčešće, nažalost, u tako malim količinama da vađenje iz stijena nema ekonomske opravdanosti. Međutim, pojedine stijene ponegdje sadrže zlato u tolikim količinama da je njegova eksploatacija rentabilna. Takva mjesta nazivaju se primarnim ležištima zlatonosne rude jer je isplativost iskorištavanja 60-80 grama, a ponekad i 100 grama po toni.

Sekundarna ležišta pak nastaju zbog raspadanja i trošenja primarnih ili matičnih zlatonosnih stijena ili ležišta zlata. Ta se ležišta zovu nanosna zato što su nanosna, tj. zlato je s primarnog mjesta preneseno na drugo, sekundarno mjesto, manje ili više udaljeno od primarnog mjesta nastanka. (Olujić, M. (2003.). ZLATO: od nastanka do upotrebe. Zagreb: Prosvjeta)

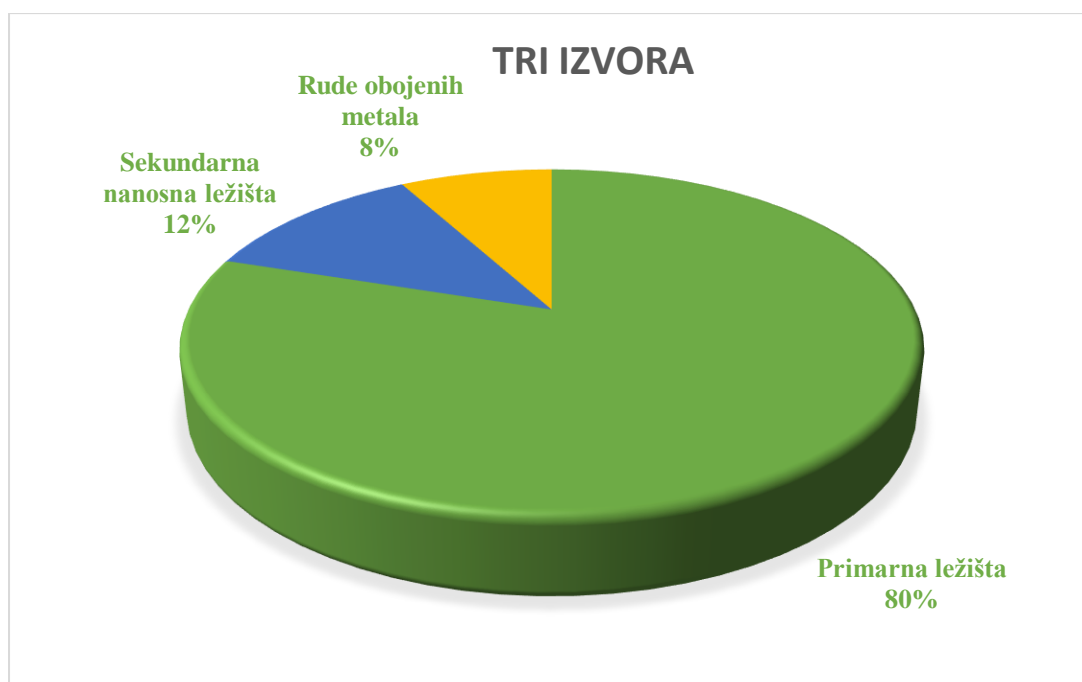
4.2. DOBIVANJE I UPOTREBA ZLATA

U najranijim danima razvoja rudarstva elementarno zlato se vadilo neposredno iz riječnih nanosa i površinskih rudnih žila, zahvaljujući tome što je i golim okom bilo vidljivo. Koncentracija zlata u stijenama pri tome je bila najčešće veća od stotinjak grama u toni rude. Razvojem tehnike i tehnologije prerade rude, iskoristiva granica vađenja zlata spuštana je na nekoliko grama po toni. Zlato više nije moralo biti vidljivo niti se nalaziti u elementarnom stanju.

Mnogi rudnici iz kojih su velike količine zlata izvađene još u rimsko doba ili u srednjem vijeku, odavno su već iscrpljeni i danas čuvaju tek tragove nekadašnjeg bogatstva. I dalje je prisutna pretjerana eksploatacija prirodnih rudnih bogatstava s vrlo nepovoljnim učinkom na okoliš, stoga bi trebalo poraditi na njegovoj racionalizaciji.

Procjenjuje se da se ukupne količine zlata koje se danas proizvode u svijetu dobivaju iz tri izvora:

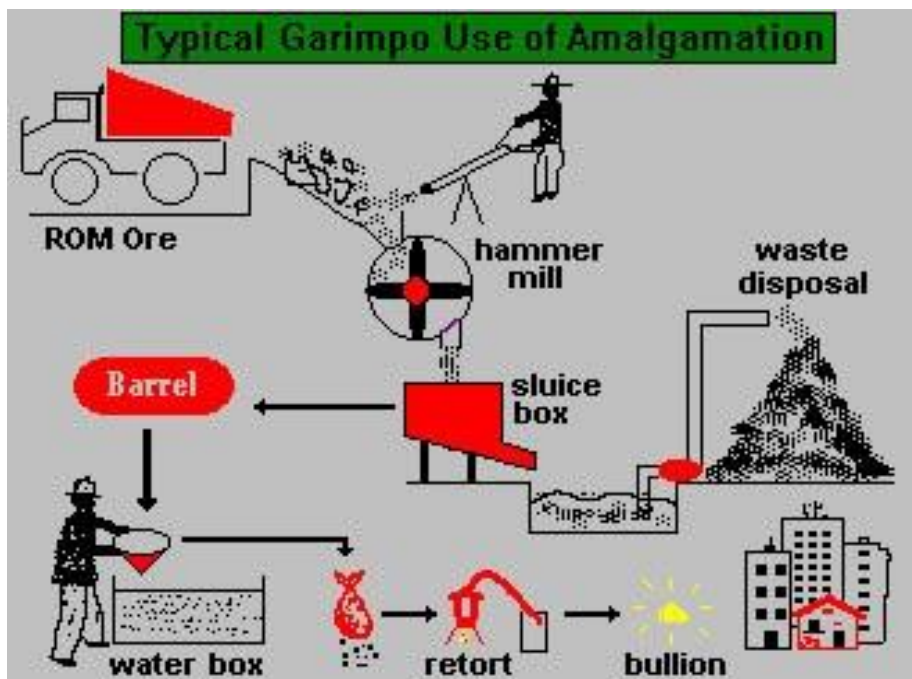
Graf 1. Tri izvora ležišta ukupnog zlata

Taj omjer nije stalan i ovisi o otvaranju novih rudnika i promjenama cijena zlata i drugih obojenih metala.

Prema statističkim podacima Ujedinjenih naroda za 1997. godinu zlato se proizvodilo u 61 zemlji u svijetu. Zlato se danas proizvodi u otprilike 70 zemalja svijeta, ali je osnovna proizvodnja koncentrirana u samo 12 zemalja, u kojima se dobiva više od 90% ukupne količine svjetskog zlata, a u svim drugima oko 10% od ukupne proizvodnje. Danas ga najviše proizvode Južnoafrička Republika, zemlje bivšeg SSSR-a, SAD, Australija, Kanada i Kina.

Slika 2. Postupak amalgamacije

Izvor: <http://www.mining.ubc.ca/>, (24.05.2018.)

Amalgamacija je postupak za dobivanje zlata iz naplavnih ležišta ili iz iskopanih ruda.

Zlato je kao plemeniti metal jako rasprostranjen u izradi nakita i u svim vrstama industrija koje se bave izradom visokovrijednih stvari. Poznato je od davnina da je u izradi predmeta kojima su žene i muškarci ukrašavali svoje tijelo bilo korišteno zlato jer je kao materijal jako zahvalno za obradu i vrlo se lako može topiti i pretapati u razne kalupe, a da pri tome ne gubi svoja svojstva ni čvrstoću. Isto tako nije sklono ni oksidiranju. U raznim periodima kroz povijest, ali i u današnje vrijeme, nakit koji se radi od zlata na neki način je statusni simbol jer zbog svoje visoke vrijednosti nije dostupan širokoj masi potrošača.

Obradom i dizajnom zlata bave se samo najcjenjeniji dizajneri i majstori jer je to jako skup i kompliciran postupak za koji je potrebno mnogo znanja, truda i vještine. Zlato je obično označeno žigovima, a žigovi označavaju postotak čistog zlata sadržanog u ukupnoj masi predmeta.

Primjeri označavanja zlata te značenje pojedinog žiga:

- 8kt ili 333 (33,3% čistog zlata)
- 9kt ili 375 (37,5% čistog zlata)
- 12kt ili 500 (50% čistog zlata)
- 14kt ili 585 (58,5% čistog zlata)
- 18kt ili 750 (75% čistog zlata)
- 22kt ili 900/916 (90/91,6% čistog zlata)
- 24kt ili 999 (99,99% čistog zlata)

Isto tako postoji zlato različitih boja, a jedina je razlika samo u odabiru ostalih metala a kojima se zlato legira kako bi dobilo određenu finoću, što znači da zlato bilo koje boje ako ima isti postotak zlata, npr. 585, jednako vrijedi.

Industrijsku primjenu zlato nalazi (u vrlo malim količinama) u raznim elektroničkim uređajima, od računala do mobitela i televizora, koji se koriste u svakodnevnom životu i koji sadrže male količine ovoga plemenitog metala. To je zbog toga jer je zlato izvrstan provodnik električne energije, a što je još važnije nije podložno oksidaciji ili nagrivanju poput drugih metala koji se koriste u električnim uređajima. Zlato se koristi i u zrakoplovstvu te svemirskim tehnologijama. Oblaganje letjelica zlatom pomaže odražavanju infracrvenoga zračenja odnosno stabilizaciji temperature. Kod svemirskih letjelica zlato se rabi za podmazivanje raznih mehaničkih dijelova jer je za razliku od organskih maziva djelotvorno i u vakuumu, odnosno u uvjetima puno većega zračenja nego što je slučaj na Zemlji. Astronauti koji su kročili na Mjesec

imali su vizire na kacigama premazane tankim slojem zlata kako bi se zaštitili od sunčeva zračenja. Danas se sve više govori o važnosti zlata u nanotehnologiji.

U svim navedenim primjerima industrijske upotrebe riječ je o vrlo malim količinama zlata, a sve više u primjenu ulaze i novi materijali koji mogu zamijeniti zlato, zbog njegove veće ekonomske vrijednosti.

Zlato ima određenu primjenu i u medicini. Koristi se u dijagnostici, kao i u liječenju određenih bolesti. U liječenju raka čestice radioaktivnoga zlata usađene u tkiva mogu poslužiti kao izvor zračenja. Radioaktivno zlato također se koristi u dijagnostici drugih bolesti. Zbog svojih kemijskih svojstava, zlato se koristi kao ispuna krunica i ortodontskih naprava u stomatologiji. Za zubne se popravke u svijetu godišnje iskoristi oko 60 tona zlata. Ta je količina svake godine sve manja zbog otkrića niza novih materijala koji su iskoristivi u stomatologiji, a imaju daleko manju cijenu. (Olujčić, M. (2003.). ZLATO: od nastanka do upotrebe. Zagreb: Prosvjeta)

4.3. KAKO SUDJELOVATI NA TRŽIŠTU DRAGOCJENIH METALA

Zlatne, srebrne i platinske poluge ne mogu se u pravilu smatrati investicijom. One su uskladištenje vrijednosti i sigurnost u vrijeme inflacije i gospodarske nesigurnosti. Same poluge ne stvaraju kapital, jer ne donose ni kamate ni dividende već obično samo troškove skladištenja.

Ipak, zlato i drugi metali vrlo su privlačni iz više razloga i često se koriste kao imovina. Zlato je već stoljećima prihvaćeno sredstvo razmjene i kao takvo najbliže je pravom novcu. Ono je jedina stvar koja ispunjava sve uvjete po Aristotelovoj definiciji novca, dakle koja uključuje uvjete neuništivosti, djeljivosti, prenosivosti te činjenicu da ima vrijednost samo po sebi.

Zlato uvijek zadržava kupovnu moć. Dok njegova vrijednost može povremeno varirati, prije ili kasnije ona dostiže ravnotežu. Oko 1900. godine tjedna plaća britanskog radnika odgovarala je vrijednosti pola unce zlata, te je tu vrijednost imala i u 1970. godini.

Povijest je pokazala da papirnate novčanice koje nemaju podlogu u zlatnoj garanciji na kraju postaju samo muzejski eksponati ili dijelovi zbirki. Jezgra imovine trebala bi uključivati i nekoliko unci zlatnih predmeta u obliku kovanog novca u malim apoenima. U slučaju nesreća, kao što su potres ili rat, za zlato je moguće kupiti osnovne namirnice potrebne na preživljavanje, neovisno o činjenici što je moglo doći do kolapsa vrijednosti valute.

Cijena zlata je bila relativno niska od sredine osamdesetih godina te je danas većina ljudi za njega izgubila zanimanje. Međutim, povijest je dokazala da dok je sve ostalo privremeno, zlato je pravi novac. Za razliku od svih drugih roba, neovisno o padu cijene i vrijednosti zlata, upravo sada je dobro vrijeme za njegovu kupnju – prije ili kasnije to će se pokazati kao odlična investicija i sigurnost.

Stara je izreka: „*Zapamtite zlatno pravilo: onaj koji ima zlato postavlja pravila*“. (Richardson, L. (1997.). *Zlatna pravila uspješnog ulaganja* (II. izdanje). Zagreb: LMN)

4.4. ZLATNI NAKIT U HRVATSKOJ

Koliko god se vraćali u prošlost različitih zemalja, uvijek je bilo prisutno pravilo da je nakit kao simbol predstavljanja i dokazivanja moći i ugleda bio univerzalan za sve kulture. Od samih početaka civilizacije imao je posebno mjesto u životu ljudi jer se potreba za ukrašavanjem javlja u svim kulturama, od pretpovijesnog vremena do danas. Nakit je osim toga bio pokazateljem društvenog statusa, ekonomske moći pa i vjerske pripadnosti pojedinaca.

U početku je izrada zlatnih predmeta bila posve primitivna da bi se postupno umijeće zlatara razvilo do tehnički sve savršenije industrijske izrade različitog nakita: kopči, igala, broševa, naušnica, ogrlica, narukvica, pa čak i ukrašavanja vozila.

Zlatni nakit na području Hrvatske datira već iz pretpovijesnog razdoblja. O tome svjedoče zlatni predmeti iz ostave Nin-Privlaka za koje se procjenjuje da potječu iz 4. tisućljeća pr. Kr., kao i ostaci s drugih nalazišta. U starijem željeznom dobu (750. - 300. godine pr. Kr.) ilirska plemena su za izradu nakita, osobito fibula, upotrebljavala zlato u većim količinama. U mlađem željeznom dobu (oko 300 godina pr. Kr. do 50 godina n.e.) u naše krajeve prodiru Kelti, koji unose nove elemente u materijalnu kulturu što se naročito zapaža na novim oblicima fibula iskovanih od zlata.

U antičko doba proširila se izrada nakita kao i kovanje novca. Dolaskom Rimljana u naše krajeve naglo se povećava izrada luksuznog nakita i jača želja za kićenjem i ukrašavanjem, osobito u ljudi iz imućnijih slojeva. To prije svega omogućava zlato dobiveno u tadašnjoj rimskoj provinciji Dalmaciji. Dio proizvedenog zlata odlazio je u Italiju, a drugi je bio prerađivan kod nas. Uz novac, najviše se izrađivao osobni nakit (ukrasne igle, ogrlice, narukvice i prstenje).

Slika 3. Antički zlatni prsten

Izvor: <http://www.muzej-sisak.hr/article/24/anticka-siscia>; (24.05.2018.)

Najviše sačuvanih ukrasnih predmeta iz toga doba potječe iz značajnijih rimskih središta Siscije (Siska) i Salone (Solina). Kao značajno središte metalurgije pa tako i zlatarstva, svakako treba spomenuti Sisciju, koja je od vremena cara Galijena, od druge polovice trećeg stoljeća, bila i jedna od važnih carskih kovnica novca u kojoj se kovao, uz ostalo, i zlatni novac. U obradi nakita koriste se tehnike lijevanja, cizeliranja, tordiranja, granulacije, filigrana s veoma maštovitim ukrasnim motivima.

Slika 4. Zlatni novac iz razdoblja cara Galijena

Izvor:http://www.muzej-sisak.hr/uploads/images/odjeli/numOdjel/zbirkaKovniceSiscija/s_442.jpg; (24.05.2018.)

Nakit srednjeg vijeka u nas se mijenjao s promjenama naroda koji su kroz te krajeve prolazili ili se zadržavali. Područje Hrvatske u 9. stoljeću karakterizira nastanak dvaju središta, jednog na Jadranu, a drugog u Posavini. Zbog većeg utjecaja bizantskog zlatarstva, u Dalmaciji se stvaraju starohrvatske radionice. U njima se kuje starohrvatski nakit koji karakteriziraju razni tipovi zlatnih naušnica, pronađenih u većem broju na prostoru između rijeka Zrmanje i Cetine u Dalmaciji. U međurječju Save i Drave pronađen je skromnije rađen zlatni nakit (lijevane zlatne naušnice, masivne zlatne ogrlice, narukvice).

Potkraj 13. i početkom 14. stoljeća zlatarstvo doživljava svoj uspon, naročito u Dubrovačkoj Republici, da bi tijekom 15. i 16. stoljeća doseglo kulminaciju svoga razvoja. Zlatarski obrt se snažno razvio, a izrađivani proizvodi od zlata, pored domaće upotrebe, izvoženi su u druge krajeve. Zlatni proizvodi bili su izuzetno cijenjeni, kako zbog umjetničke vrijednosti tako i zbog sigurnosti sustava proizvoda. Naime, već 1277. godine Republika je naredila zlatarima da ne smiju izrađivati nakit i posuđe od srebra koji je slabije kvalitete od tzv. „sterlinške smjese“. Svaki predmet izrađen od zlata i srebra morao je biti obilježen službenim žigom Dubrovačke Republike, kao i inicijalima majstora.

To je bilo u skladu s načelima zaštite pojedinaca (kupaca) od mogućih prijevara jer se radilo o skupocjenim predmetima od zlata i srebra. Tako je već početkom 13. stoljeća u nekim

europskim državama (Engleska, Francuska, Njemačka, Austrija) zakonski regulirano ispitivanje i žigovanje zlatnog i srebrnog novca.

Dubrovački zlatari već su se 1306. godine udružili u izradi zlatnog nakita. Izrađivali su različite predmete od zlata sve do kovanja novca. Zlato su dobivali uglavnom iz srpskih i bosanskih rudnika. Osim Dubrovnika, centri zlatarstva bili su Zadar i Split, zatim Trogir i Rab sve do 17. stoljeća.

Sredinom 16. stoljeća dubrovačko zlatarstvo, kao i zlatarstvo u drugim navedenim centrima, počinje opadati ponajprije zbog nestašice sirovina, jer dolaskom Turaka u Srbiju i Bosnu zamire rudarstvo u tim krajevima.

Vodstvo u izradi zlatnog nakita (17. i 18. stoljeće) preuzimaju centri u sjevernim krajevima: Zagreb, Varaždin, a kasnije i Osijek.

Unatoč nastalim nepovoljnim prilikama dubrovački zlatari, kao i zlatari u drugim dalmatinskim centrima, održali su se kroz cijelo 17., 18. i 19. stoljeće izrađujući kvalitetan zlatni nakit. (Olujčić, M. (2003.). ZLATO: od nastanka do upotrebe. Zagreb: Prosvjeta)

5. VRIJEDNOST ZLATA DANAŠNJICE

5.1. CIJENA ZLATA U ZADNJA 3 DANA

Na grafikonu možete pratiti kretanje svjetske cijene zlata u američkim dolarima za jednu uncu (31,1034768 grama) danas i u zadnja tri radna dana.

Graf 2. Cijena zlata u zadnja 3 dana (22.05.; 23.05.; 24.05.2018.)

Izvor: <http://www.srebrozlato.com/cijene-plemenitih-kovina/cijena-zlata/u-zadnja-tri-dana/>, 24.05.2018.

Zelena linija – kretanje cijene zlata u realnome vremenu (odnosno zadnjega radnog dana, ako je burza zatvorena zbog vikenda ili blagdana; 24.05.2018.).

Crvena linija – kretanje cijene zlata u tijeku jučerašnjega dana (odnosno, predzadnjega radnog dana, ako je burza zatvorena zbog vikenda ili blagdana; 23.05.2018.)

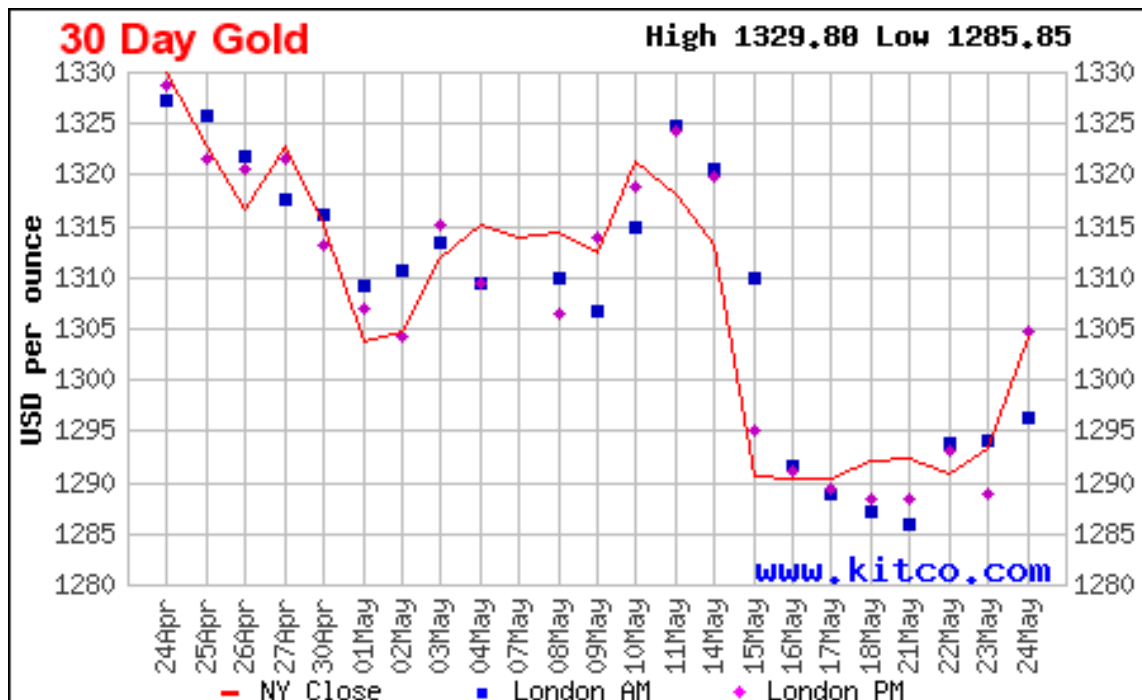
Plava linija – kretanje cijene zlata prekjučer (odnosno, dan prije predzadnjega radnog dana, ako je burza trenutno zatvorena zbog vikenda ili blagdana; 22.05.2018);

Iz grafikona možemo vidjeti da je na dan 22.05.2018. cijena zlata za 1 uncu zlata iznosila 1290,60 USD; na dan 23.05.2018. cijena zlata za 1 uncu iznosila je 1293,00 USD, te na dan 24.05.2018. cijena zlata za 1 uncu iznosila je 1301,80 USD. (Cijena zlata u zadnja tri dana, <http://www.srebrozlato.com/cijene-plemenitih-kovina/cijena-zlata/u-zadnja-tri-dana/>, 24.05.2018.)

5.2. CIJENA ZLATA U ZADNJIH 30 DANA

Na grafikonu možete pratiti kretanje svjetske cijene zlata u američkim dolarima za jednu uncu (31,1034768 grama) jučer i u zadnjih trideset dana.

Graf 3. Cijena zlata u zadnjih 30 dana (24.04.2018. – 24.05.2018.)

Izvor: <http://www.srebrozlato.com/cijene-plemenitih-kovina/cijena-zlata/u-zadnjih-30-dana/>; (24.05.2018.)

Crvena linija prikazuje zadnju cijenu koju je zlato postiglo na burzi u New Yorku u radnome danu.

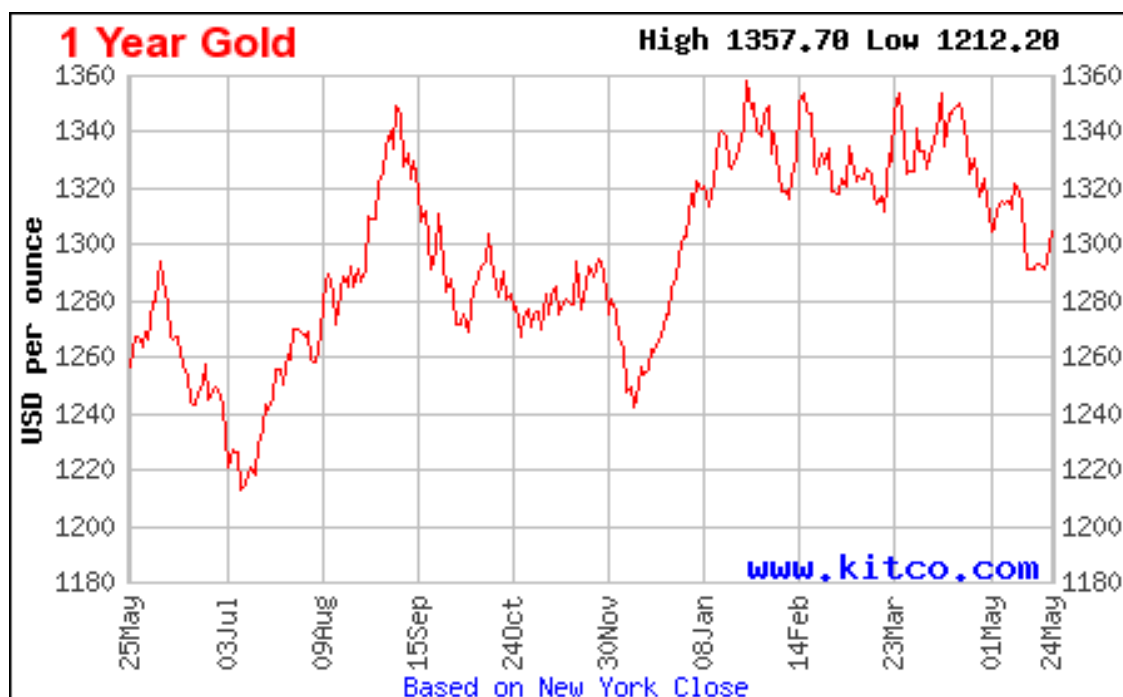
U gornjem desnom kutu nalazi se podatak o najvišoj i najnižoj postignutoj cijeni u navedenome razdoblju (High, Low).

Iz grafa možemo vidjeti da je najveća cijena zlata postignuta 24.04.2018. s iznosom od 1329,80 USD po 1 unci zlata, a najniža cijena zlata postignuta je 21.05.2018. i to po cijeni od 1285,85 USD po 1 unci zlata. (Cijena zlata u zadnjih 30 dana, <http://www.srebrozlato.com/cijene-plemenitih-kovina/cijena-zlata/u-zadnjih-30-dana/>, 24.05.2018.)

5.3. CIJENA ZLATA U ZADNJIH 12 MJESECI

Na grafikonu možete pratiti kretanje svjetske cijene zlata u američkim dolarima za jednu uncu (31,1034768 grama) u zadnjih dvanaest mjeseci.

Graf 4. Cijena zlata u zadnjih 12 mjeseci (25.05.2017. – 24.05.2018.)

Izvor: <http://www.srebrozlato.com/cijene-plemenitih-kovina/cijena-zlata/u-zadnjih-12-mjeseci/>; (24.05.2018.)

Crvena linija prikazuje zadnju cijenu koju je zlato postiglo na burzi u New Yorku u radnome danu.

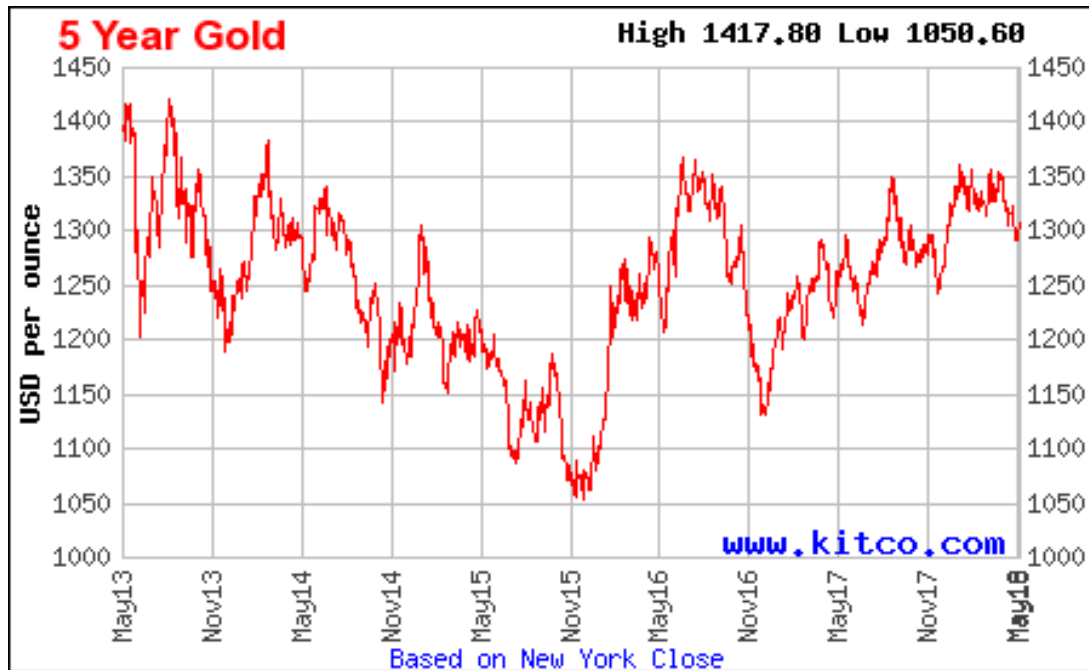
U gornjem desnom kutu nalazi se podatak o najvišoj i najnižoj postignutoj cijeni u navedenom razdoblju (High, Low).

Iz grafa možemo zaključiti da je u zadnjih godinu dana najveća cijena zlata postignuta u rujnu 2017. godine po cijeni od 1357,70 USD po 1 unci zlata, a najmanja cijena zlata postignuta je u lipnju 2017. godine po cijeni od 1212,20 USD po 1 unci zlata. (Cijena zlata u zadnjih 12 mjeseci, <http://www.srebrozlato.com/cijene-plemenitih-kovina/cijena-zlata/u-zadnjih-12-mjeseci/>, 24.05.2018.)

5.4. CIJENA ZLATA U ZADNJIH 5 GODINA

Na grafikonu možete pratiti kretanje svjetske cijene zlata u američkim dolarima za jednu uncu (31,1034768 grama) u zadnjih pet godina.

Graf 5. Cijena zlata u zadnjih 5 godina (2013.; 2014.; 2015.; 2016.; 2017.)

Izvor: <http://www.srebrozlato.com/cijene-plemenitih-kovina/cijena-zlata/u-zadnjih-5-godina/>; (24.05.2018.)

Crvena linija prikazuje zadnju cijenu koju je zlato postiglo na burzi u New Yorku u radnome danu.

U gornjem desnom kutu nalazi se podatak o najvišoj i najnižoj postignutoj cijeni u navedenome razdoblju (High, Low).

Iz grafikona je razvidno da je u navedenom razdoblju došlo do tendencije pada cijene zlata, no krajem 2015. godine cijena opet polako raste i nadoknađuje izgublenu vrijednost. (Cijena zlata u zadnjih 5 godina, <http://www.srebrozlato.com/cijene-plemenitih-kovina/cijena-zlata/u-zadnjih-5-godina/>, 24.05.2018.)

5.5. CIJENA ZLATA RASTE

Na tržištima dionica je 2017. godine došlo do velikog rasta cijena zlata i ostalih plemenitih metala. Zlato je dobilo na vrijednosti 14,5% tijekom godine. To je neuobičajeno, jer zlato inače služi kao zaštita u nesigurnim vremenima poput gospodarskih recesija i političkih kriza, te kao zaštita od inflacije. Inflacija je u većini razvijenih gospodarstva pod kontrolom, a porast cijena dionica ukazuje je gospodarska situacija na globalnoj razini odlična.

Analitičari Admiral Marketa smatraju da rast cijene zlata nije slučajnost. Naime, investitori u zlato su u pravilu oprezni ljudi koji preferiraju sigurnost te se na vrijeme žele pripremiti za loša vremena. Povećani interes za kupnju zlata može ukazivati na dva scenarija. Prvi je eventualni pad cijena dionica. Od 2009. godine do sada dionice na razvijenim tržištima su u prosjeku porasle gotovo 300%, što je jedan od najvećih trendova rasta u povijesti. Po mnogima su dionice trenutno precijenjene. Ako dionice počnu padati, za očekivati je da će cijena zlata početi rasti, stoga je moguće da su se oprezni investitori već počeli pripremati na taj scenarij. Drugi mogući razlog kupovanja zlata je očekivanje visoke inflacije. Posljednjih desetak godina je vjerojatno period najniže stope inflacije u posljednjih stotinjak godina, a period niske inflacije u pravilu slijedi period visoke inflacije. Inflacija je zapravo gubitak kupovne moći valute, a zlato se kroz povijest pokazalo kao dobar način čuvanja vrijednosti.

Ako cijene dionica na globalnoj razini nastave rasti, mogle bi doprinijeti ubrzanju rasta stope inflacije, što dovodi do rasta cijene zlata, a ako dođe do pada cijena dionica, zlato bi također moglo dobiti na vrijednosti. Dakle, što god da se dogodi s globalnim dioničkim tržištem, rezultat bi trebao biti rast cijene zlata u 2018. godini. (Rast cijene zlata nije slučajnost, <http://profitiraj.hr/rast-cijene-zlata-nije-slučajnost/>, 24.05.2018.)

6. ISPLATIVOST INVESTIRANJA U ZLATO

Ulaganje u zlato je način očuvanja vrijednosti koristeći materijal koji je priznat svuda u svijetu. Zlato kao plemeniti metal koji ne hrđa, koji je od davnina bio na cijeni i koji ima široku upotrebu ili korištenje u vidu sigurnosti, prevladao je vremenski sav drugi promjenljivi novac. Svaki zlatnik koji se ikada proizveo još uvijek ima svoju vrijednost, čak i mnogo veću nego u doba proizvodnje. Nije od važnosti koliko se državnih poredaka i političkih opcija promijenilo, jer neovisno o tome zlato je očuvalo svoju vrijednost.

Investiranje u zlato ili ulaganje u zlato je oblik ulaganja novca u svrhu očuvanja vrijednosti kroz vrijeme ili postizanja dobiti kroz promjene vrijednosti zlata u odnosu na promjene vrijednosti novca i životnih potreba.

Mediji često koriste pojam ulaganje u zlato kada se to odnosi na dugotrajno ulaganje u zlato, zlatnike i zlatne poluge u svrhu očuvanja vrijednosti.

To „očuvanje vrijednosti“ se odnosi na vrijednost koju će zlato vjerojatno dobiti nakon duže vremena i koja će biti znatno veća u odnosu na vrijednost valute novca koji je uložen i dalje u odnosu na poskupljenja, inflaciju, deflaciju, političke promjene i ekonomske krize koje će se dogoditi tijekom vremena ulaganja.

Pojam ulaganje u zlato odnosi se i na postizanje dobiti kroz povećanje vrijednosti zlata u vremenu. Ulaganje u zlato je privlačna tema i ovaj vid ulaganja novca može se savladati znanjem o zlatu i drugim faktorima tržišta zlata.

Ulaganje u zlato može biti isplativo i kada se takvo ulaganje odnosi ne na posjedovanje zlata, već i na samu trgovinu zlatom. Trgovina zlatom može biti znatno bolja solucija, no za razliku od dugotrajnog i pasivnog ulaganja u zlato u svrhu očuvanja vrijednosti, ona zahtijeva posao, vrijeme i energiju, aktivan rad i aktivno trgovanje zlatom.

Za trgovinu zlatom potrebno je imati redovne izvore za kupnju zlata i onda je potrebno kupiti zlato po nešto povoljnijoj cijeni da bi se prodalo s razlikom kako bi se ostvarili profiti.

Primjer trgovine je kupnja 10 kilograma zlata po cijeni od 36.000,00 € na kilogram i prodaja tog istog zlata za 40.000,00 € na kilogram. Razlika u cijeni je otprilike 10% i profit predstavlja ta ista svota umanjena za troškove trgovine.

Slika 5. Zlatna poluga

Izvor: <http://www.ulaganjeuzlato.com/index.html>; (24.05.2018.)

Povijest je pokazala da je ulaganje u zlato svakako najsigurnije ulaganje. Zlato je sredstvo čuvanja vrijednosti preko 2000 godina. Prednosti ulaganja u investicijsko zlato su sigurnost i stabilnost ulaganja. Ovo ulaganje neće dovesti do posebnog povećanja zarađene vrijednosti, ali će je u potpunosti očuvati. Ulaganje u investicijsko zlato nije način za brzo bogaćenje, kao npr. burzovno mešetarenje s virtualnim zlatom, dionicama, investicijskim fondovima visokog rizika – koje vlasniku može donijeti bogatstvo preko noći, ali isto tako i propast. Ulaganje u investicijsko zlato je prvenstveno čuvanje vrijednosti uz mogućnost zarade na duže staze.

Ako se želi dugotrajno osigurati i očuvati vrijednosti, ulaganje u zlato pruža sigurnost i zaradu kroz vrijeme s vrlo malo troškova održavanja takvog ulaganja.

Ljudi koji na ovakav način ulažu u zlato, obično kupuju zlato, zlatnike i zlatne poluge, investicijsko zlato kod banke i drugih tvrtki koje takvo zlato prodaju, a za zlato često plaćaju i cijenu veću od službene cijene zlata.

Ovakvo dugotrajno ulaganje u zlato štiti ulagača od inflacije, deflacije, poskupljenja, krize, političkih promjena i povećava vrijednost imovine bez mnogo rada ili napora pri održavanju. Istodobno je učinkovit oblik pasivnog ulaganja u zlato. (Ulaganje u zlato, <http://www.ulaganjeuzlato.com/index.html>; (24.05.2018.)

6.1. PODRIJETLO ZLATA

Odgovor na pitanje o podrijetlu zlata u najvećem je dijelu još nejasan. Astronomi i fizičari, znanstvenici koji se bave teorijama o postanku svemira, slažu se da je Zemlja prije više milijardi godina bila rotirajuća kugla užarenih plinova i zvjezdane prašine. U tijeku nekoliko milijardi godina ta se kugla postupno hladila i zgušnjavala. Prije četiri do pet milijardi godina taj je proces završio, a stvorili su se brojni kemijski elementi, među njima i zlato. Može se izračunati da je otprilike u to vrijeme započelo radioaktivno raspadanje urana i stvaranje radioaktivnih izotopa olova koji se još i danas mogu odrediti. Iz tog vremena vjerojatno potječu i tragovi zlata koji se mogu naći u meteoritima i na Mjesecu.

Teški elementi, među njima i zlato, tonuli su u još uvijek tekuću unutrašnjost Zemlje. Lagane tvari su centrifugalnom silom dospjele na površinu, a sa sobom su povukle i druge tvari. Skrućivanje magme i veliki tlakovi koji su nastajali kao posljedica hlađenja i stezanja napokon su doveli do stvaranja stijena. Najstarije stijene na Zemlji stare su između 3,7 i 3,9 milijardi godina. Pomicanjem Zemljine kore nakon skrućivanja, do površine su prodrle mnoge stijene, zajedno s rudačama i uklopljenim dragim kamenjem. Taj proces nije ni do danas završen. Novim mjernim tehnikama pomoću umjetnih Zemljinih satelita može se dokazati još uvijek pomicanje kontinenta od nekoliko centimetara godišnje. Zlato se u stijenama najčešće pojavljuje u slobodnom obliku, za razliku od mnogih drugih metala koji su sa svojim popratnim stijenama najčešće sačinili kemijske spojeve.

Iznimke predstavljaju već spomenuti spojevi zlata s telurom i selenom, kao i neke kompleksne zlatne soli. Zlato je vrlo često uklopljeno u druge rudače ili stijene u obliku sitnih čestica. Može se naći u sumpornim spojevima željeza i bakra, a često se pojavljuje i u naslagama kremenca. Najčešće je zlato pomiješano s drugim elementima, u prvom redu sa srebrom, ali i s bakrom, platinom, željezom, olovom, a nekad čak i sa živom i bizmutom; te smjese, međutim, nisu kemijski spojevi.

Zlatna ležišta sastoje se od primarnih naslaga, takozvanog gorskog zlata; to su razmjerno česte fine i vrlo fine zlatne žile u kremenu ili od sekundarnih nanosa, riječnog zlata. To su zrnca, listići ili prašina koji uslijed atmosferskog djelovanja iz obližnjih stijena dospiju u riječni šljunak i pijesak. Malen dio zlata tim putem odlazi u more.

O nastanku gorskog zlata razvili su nedavno njemački znanstvenici Ratenan i Ran novu teoriju koju su u svom laboratoriju u Aachenu na jednom geokemijskom modelu i potvrdili. Istraživači su ustanovili da se zlato, inače jedva topljivo, u nekim tekućinama zagrijanim na vrlo visoke temperature ipak otapa. Ako u toj vrućoj kupki postoje razlike u temperaturi, npr. između 480 i 500 °C, to će zlato u otopini putovati u topliju zonu.

Kao prikladna otapala pokazale su se kiseline na bazi vodika, zajedno s jednim oksidacijskim sredstvom (npr. kisik). Pri nižim temperaturama zlato se spaja sa slobodnim jodom, klorom ili bromom u prilično stabilan kompleks koji odlazi u zonu više temperature. Tamo se spoj pomalo raspada (disocijacija) i zlato se oslobađa. Zlatne molekule mogu se skupljati na već prisutne kristale plemenitog metala, a kristali rastu. Ako uz temperaturne razlike postoje i tlakovi, taj pokus može uspjeti i u slabo zakiseljenim otopinama kuhinjske soli. Takve su otopine pod visokim tlakovima zacijelo u prirodi igrale značajnu ulogu. Rastom temperature zlato se sve više otapa i odlazi u toplije zone i tamo kristalizira. Ahenski istraživači su prilikom svog pokusa otopili deset grama zlatne žice i za nekoliko dana narasli su zlatni kristali nekoliko centimetara. Pretpostavka je da su veći grumeni zlata nađeni u nekoliko navrata nastali na ovaj način. (Odakle nam zlato, <http://www.zrin-otkup.com/zlato/>, 24.05.2018.)

6.2. ZAŠTO JE ZLATO SKUPO I VRIJEDNO, DRAGOCJENO I POŽELJNO

Želja za zlatom pomiče granice znanja i ćudoređa, ali i konkretne granice što dijele narode jedne od drugih. Zlato je oduvijek tjeralo ljude u daleke krajeve i pridonosilo razvoju geografskih spoznaja. Danas je zlato simbol sigurnosti; kada novac gubi vrijednost, otkup zlata i ulaganje u njega nedvojbeno predstavljaju sigurnu investiciju.

Zlata u svijetu ima relativno malo, a da bi se došlo do njega potreban je znatan ljudski napor. Zlato se ne može umjetno napraviti nikakvim tehnologijama, ne može ga se otiskivati poput novca, ne može ga se krivotvoriti poput raznih vrijednosnih papira, a ako se neki drugi metal pokuša podmetnuti kao zlato, postupak provjere te otkrivanja prijevara je brz, jednostavan i jeftin.

Zlato ima kvalitete koje su jedinstvene:

1. Neuništivost – ne mogu mu naškoditi toplina, kiselina, korozija, vrijeme, promjena oblika, slana voda, udarci. Ni jedna druga tvar kojom se zlato pokušalo nadomjestiti nije mogla zadovoljiti te uvjete.
2. Prenosivost – u odjeću prognanika može se ušiti dovoljna količina da bi se započeo nov život u drugoj zemlji, u slučaju rata, vjerskog ili političkog progona. U slučaju da se mora bježati od potresa, zaraze, rata ili druge nesreće, većina ljudi može ponijeti sa sobom svo zlato koje su uštedjeli za svog radnog vijeka.
3. Djeljivost – bilo koja količina zlata, bilo kilogram ili unca može se podijeliti i svaki dio jednako je vrijedan kao ranije. Većina drugih oblika bogatstva poput antiknih predmeta, slika itd. gube vrijednost ili postaju bezvrijedni ako ih se dijeli ili razdvaja.
4. Nemogućnost krivotvorenja – zlato je šesti metal po težini. Samo metali iz grupe platina i plutonij teži su od njega. Njegova specifična težina je 19,32. svaka krivotvorina ubrzo se otkriva vaganjem ili ispitivanjem uz pomoć kiselina.
5. Neovisnost – zlato je jedina imovina koja istodobno ne ovisi o nekom drugom. Ni za koji papirni novac to se ne bi moglo tvrditi, jer je isti vrlo podložan političkim i društvenim previranjima i promjenama.

6. Nevidljivost – zlato se da lako sakriti. Kada njegov vlasnik premine, ne mora postojati ni račun o kupnji ili prodaji ni bilo koji drugi dokaz o vlasništvu. Tako se izbjegavaju porez na nasljedstvo, pravna ili druga potraživanja.

7. Samostalna vrijednost – ima vrijednost samo po sebi. Zlato je najrastezljiviji od svih metala; jedna unca može se razvući u žicu dužine preko jednog kilometra. Nezamjenjivo je u zubarstvu, a kao toplinski reflektor neophodan je svemirskim letjelicama. Ima iznimno visoku električnu vodljivost. Upotrebljava se u medicini za unošenje u tijelo radi olakšanja boli kod artritisa. Zlatni vjenčani prsten vrhunski je poklon ljubavi. Zlato ima i terapijsku moć kada se upotrebljava u losionima za kupke. (Richardson, L. (1997.). *Nekretnine, dionice, zlato... ili poduzetništvo?* (I. Izdanje). Zagreb: LMN)

6.3. POTRAŽNJA ZA ZLATOM

Zlato se ne kviri i najmanje količine zlata vrlo su vrijedne, a potražnja je uvijek nadilazila ponudu, pa je zlato od davnine cijenjena trgovačka roba.

U povijesti, egipatski faraoni, ali i feničanski i kretski vladari slali su svoje pomorce, tragače za zlatom i trgovce na tisuće kilometara daleko, kako bi povećali svoje zlatno bogatstvo. Koliko se pozornosti u tim prilikama poklanjalo obogaćivanju geografskih spoznaja, danas se ne može sa sigurnošću utvrditi. Činjenica je da je preostalo vrlo malo upotrebljivih informacija o položaju antičkih izvora zlata, što ne mora nužno značiti da nije bilo dovoljno istraživačkih ambicija. Osim netočnih podataka o mjestima, napadan je često basnoslovan sadržaj takvih opisa. Tako Herodot piše kako skitska zlatna ležišta čuvaju opasni orlovi s lavljim pandžama. Isti povjesničar opisuje kako istraživače zlata u Indiji napadaju mravi ljudožderi, veliki kao lisice.

Vjerojatno su se takva čudovišta namjerno izmišljala kako bi se izbjeglo točno opisivanje nalazišta. Na taj se način ljubomorno štitio trgovački monopol od neželjene konkurencije. I trgovci koji su pristizali na Zlatnu obalu vraćali su se s potpuno nejasnim podacima o mjestu gdje se trebalo nalaziti bogatstvo u zlatu. (Potražnja za zlatom, <http://www.zrin-otkup.com/zlato/>, 24.05.2018.)

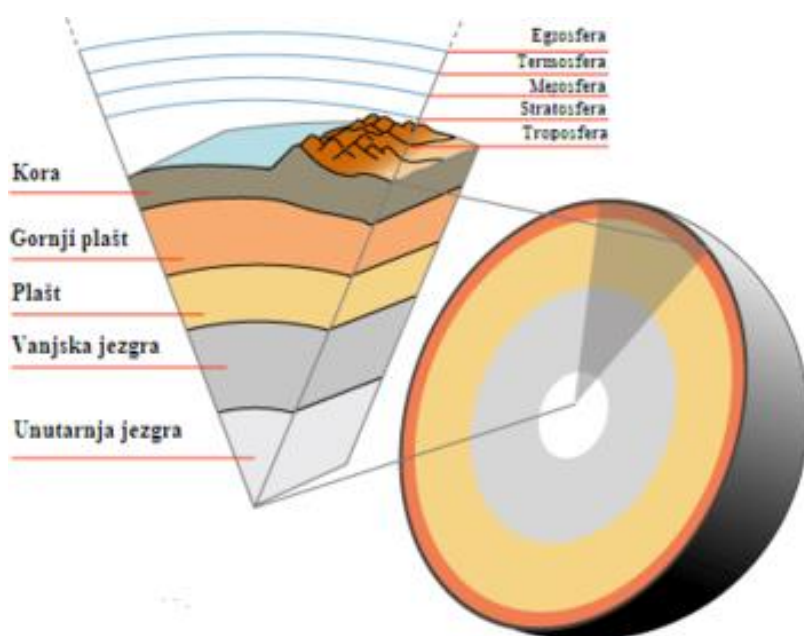
Slika 6. Nalazište zlata

Izvor:<http://www.historynotes.info/did-the-gold-rush-miners-ever-become-the-rich-716/>; (24.05.2018.)

6.4. KOLIKO JE ZLATA UOPĆE NA SVIJETU?

Slika 6. Zemljina kora

Izvor:

https://www.google.hr/search?q=zemljina+kora&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ved=2ahUKEwj06_ih3J_bAhWD2KQKHf55DagQ_AUoAXoECAEQAw&biw=1600&bih=794#imgc=JzNPv1oie7RIGM; (24.05.2018.)

O točnom podatku može se samo nagađati; pretpostavlja se da 16 kilometara debeli vanjski sloj Zemljine kore krije oko 20 milijardi tona tog žutog metala, a još je oko 8 milijardi tona otopljeno u vodama oceana.

Ali to nije sva teorijski dostupna količina; u takozvanoj sulfid-oksidnoj Zemljinoj ljusci, u dubini između 1200 do 3900 kilometara vjerojatno se nalaze još mnogo veće količine zlata, i to u obliku plemenitog metala, kao i u spojevima sa selenom i telurom. Količina do danas iskopanog zlata malena je u usporedbi s količinama u unutrašnjosti zemlje; procjenjuje se na oko 150.000 tona. Najveći dio te količine, oko 130.000 tona, iskopan je tek u posljednjih 100 godina.

Metali čine samo 25% Zemljine kore, a nemetali (u većini kisik i silicij) čak 75%. (Bukša, J. (1984). Svijet oko nas. (IX, posve prerađeno izdanje). Zagreb: Školska knjiga).

Premda su pretpostavljene zemaljske zalihe goleme, a dosada iskopane količine u usporedbi s njima neznatne, zlato se smatra rijetkim metalom. Količine za koje se danas smatra da se još mogu iskopati iznose tek oko 100.000 tona. Ako se nastavi dosadašnjim tempom (iskopa se oko 2500 tona na godinu), te će se zalihe iscrpiti za 40-ak godina.

„Zlato, pokazalo se da mu mnogi ne mogu odoljeti, a otkako su ga, prije nekoliko tisućljeća, počeli vaditi, zlato je mijenjalo ljudske živote i smjer povijesti.“

Nerazmjer između količina zlata u zemljinoj kori i u morima od oko 28 milijardi tona i tek 100.000 tona zlata pristupačnog eksploataciji, dakle odnos 1:280.000, tek je prividan.

Zlato se doduše pojavljuje posvuda na svijetu, ali većinom u tragovima. Tako jedan kubični metar morske vode sadrži od 0,03 do 44 miligrama zlata; to odgovara zlatnim zrcima u veličini od čestice prašine do glavice igle pribadače. Zlatonosne stijene su pogodne za iskorištavanje ako svaka iskopana tona sadrži najmanje pet grama zlata; u tim razmjerima se iz jednog kubičnog metra stijene dobiva zlatna kuglica od oko 6 mm promjera.

Nagli porast cijene zlata posljednjih godina doveo je do toga da se u Kaliforniji i na Aljasci, gdje su uvjeti za preradu povoljni, iskorištavaju već pijesak i šljunak iz kojih se dobiva tek 50 miligrama zlata po toni, dakle stotinu puta manje nego nekadašnje količine. Može se pretpostaviti da će se i drugdje dobivanje zlata proširiti i na materijale sa sličnim, manjim sadržajem zlata.

Najneobičniji način dobivanja zlata predložio je nakon Prvog svjetskog rata njemački kemičar Fritz Haber: dobivanje zlata iz morske vode. Kod toga ga nije tjerala osobna želja za dobitkom, nego patriotizam; naime, nadao se da bi to bio način da se brže isplate njemački ratni dugovi. Nakon što su njegova izračunavanja izgledala vrlo povoljna, otkrio je u posljednji tren suštinsku pogrešku u analizi, pa je čitav projekt doslovno pao u vodu.

Bilo bi naime potrebno obraditi oko jedan kubični kilometar morske vode da se dobije skromnih osam grama zlata. Troškovi obrade bili bi neizmjereno veći nego vrijednost dobivena zlata. Ni do danas nije pronađen postupak kako bi se osam milijardi tona zlata moglo izvući iz svjetskih mora na ekonomičan način. (Koliko je zlata uopće na svijetu, <http://www.zrin-otkup.com/zlato/>, 24.05.2018.)

6.5. ZAŠTO JE ZLATO VEĆ TISUĆAMA GODINA NAJBOLJA VALUTA?

U uvjetima ukorijenjene gospodarske krize koja je poharala gotovo cijelu Europu i dobar dio svjetskog gospodarstva, od izuzetne je važnosti postojanje valute koja nije ovisna o gospodarskoj situaciji i rezultatima mjera štednje nacionalnih ekonomija. Slijedom toga, sve je više zagovornika ekonomije koja bi se bazirala na ovome cijenjenom metalu kao mjerilu vrijednosti, odnosno valuti razmjene.

Zbog čega je tako? Što je to što već tisućljećima čini zlato tako vrijednim i privlačnim? Zašto je baš zlato, a ne neki drugi metal ili materijal, postalo valutom koju vole i cijene diljem planeta?

Element mora zadovoljiti četiri osnovna uvjeta kako bi mogao postojati kao samostalna i vrijedna valuta.

1. Ne smije biti plin, budući da plinovi naprosto nisu praktični za svakodnevnu valutnu razmjenu. Ovim se prvim pravilom iz „utrke“ izbacuje velika većina elemenata na periodnoj tablici, a među njima su i plemeniti plinovi, koji inače zadovoljavaju tri ostala uvjeta.

2. Takav element ne smije biti korozivan ili reaktivan. Primjerice, čisti litij eksplozivira kad ga izložimo vodi ili zraku. Željezo hrđa. Ovaj uvjet izbacuje dodatnih 38 elemenata iz igre.

3. Ne smije biti radioaktivan. Osim što bi novac u tom slučaju protekom vremena naprosto „ispario“, odnosno izračio se, radijacija je vrlo opasna i stoga potpuno neprihvatljiva. Ovo eliminira dodatna dva reda elemenata koje se prikazuje izdvojeno iz tablice, a zovu se još i aktinidi te lantanidi.

Preostaje još tridesetak elemenata koji zadovoljavaju sva tri uvjeta, ali većina naprosto nije pogodna da se koristi kao valutno sredstvo.

4. Element mora biti dovoljno rijedak da bude vrijedan, ali ne toliko rijedak da ga je gotovo nemoguće pronaći.

Svega pet elemenata zadovoljavaju sve uvjete: rodij, paladij, platina, srebro i zlato.

Srebro se svojevremeno koristilo kao valuta, ali nikad nije uspjelo postati dominantan element zbog činjenice da vrlo lako gubi boju, odnosno tamni.

Rodij i paladij otkriveni su tek u 19. stoljeću, stoga ih stare civilizacije naprosto nisu mogle koristiti.

Platina je vrlo ozbiljan kandidat za titulu, ali ono što je konačno diskvalificira jest činjenica da se tali tek na 1600 stupnjeva celzijusa, što je temperatura koju starije civilizacije nisu mogle postići svojom tadašnjom tehnologijom, stoga nisu bili u mogućnosti kovati platinu u novčiće ili drugi oblik uniformirane valutne jedinice.

Zbog svega ovoga zlato je nesporan pobjednik. Vrlo je čvrsto, ali se lako oblikuje taljenjem. Nije reaktivno ni s jednim elementom i potpuno je bezopasno za korištenje.

Iako je nemoguće predvidjeti sa sigurnošću, vrlo je vjerojatno da će zlato i dalje biti vrlo tražena valuta i mjerilo bogatstva, a samim time i određene sigurnosti. (Zašto je zlato već tisućama godina najbolja valuta, <http://metro-portal.hr/zasto-je-zlato-vec-tisucama-godina-najbolja-valuta/67264>, 24.05.2018.)

6.6. ZAŠTO ZLATO – RAZLOZI INVESTIRANJA

Iskusni investitori preporučuju da se u zlato uvijek ulaže barem 10-20% imovine, radi sigurnosti i očuvanja vrijednosti. No u današnje vrijeme zlato osim sigurnosti nudi i veliku potencijalnu dobit, tj. povećanje kupovne moći.

1. Sigurnost i očuvanje vrijednosti imovine

Cijena zlata zapravo nikad ne raste niti pada, već papirnati novac gubi ili dobiva na vrijednosti - vrijednost zlata ostaje konstantna.

Zato je zlato kroz povijest bila sigurna investicija, posebno u vremenima tržišne i ekonomske nestabilnosti, te hiperinflacije - zlato izuzetno stabilno i pouzdano čuva svoju vrijednost - mjereno u količini robe koja se njime može kupiti.

2. Visoki potencijalni rast (dobit)

Svaki put u povijesti kada ljudi izgube povjerenje u papirnati novac (valute), prebacuju svoju imovinu u zlato.

Globalni indikatori pokazuju da je papirnati novac u sve većoj opasnosti da postane bezvrijedan. Radi prekomjernog tiskanja, suvremene valute neprekidno gube svoju vrijednost.

Istovremeno, radi golemog povećanja potražnje, vrijednost zlata mogla bi mnogostruko porasti, dok će istovremeno vrijednosti nekretnina, dionica i sličnih vrlo vjerojatno i dalje opadati.

Zlato je svakako valuta koja će svojem vlasniku pružiti sigurnost i očuvati njegovu imovinu u uvjetima ekonomske neizvjesnosti i društvenih previranja. Uz to, moguće je ostvariti dobit i dodatno povećati vrijednost imovine.

Za razliku od zlata, od inflacije nije sigurna ni jedna valuta, što svaki građanin osjeti u svakodnevnom životu činjenicom da cijene robe i usluga kontinuirano rastu. Također, troškovi usluga također se drastično povećavaju. Ova situacija i ne smatra se nečim zabrinjavajućim, već se smatra „normalnom“ inflacijom.

Izgledno je i daljnje obezvrjeđivanje novca, što dovodi i do ugrožavanja imovine pojedinaca, ali i društva i nacija u cjelini. Kao posljedicu toga, država pribjegava tiskanju svojeg novca da bi mogla podmiriti svoje državne dugove.

Stalni rast potražnje jamči trajni rast vrijednosti zlata. Potražnja za zlatom nikad do sad nije bila tako velika. Stalno povećanje potražnje za zlatom osigurava stabilan rast njegove vrijednosti. Taj plemeniti metal poželjan je kao platežno sredstvo, investicija i zaštita od inflacije, a osim toga potražnja raste paralelno s tehnološkim razvojem. Trenutno je nemoguće zamisliti tehnologiju bez zlata. I u proizvodnji nakita potražnja za zlatom raste.

Dok je obujam potražnje za zlatom 3700 tona godišnje, godišnja proizvodnja zlata iznosi gotovo upola manje, otprilike 2500 tona. Stalni rast potražnje za zlatom i ograničena ponuda uzrok je tome što cijena zlata kontinuirano raste.

Svjetske zalihe zlata iznose otprilike 45.300 tona i pod pretpostavkom da će količina proizvodnje ostati nepromijenjena, dovoljne su samo još za daljnjih 27 godina. To znači da će rezerve zlata u dogledno vrijeme biti iscrpljene.

Dokazano je da je zlato u proteklim godinama postalo nadmoćno svim drugim oblicima investicija kao što su dionice, štedni ulozi ili nekretnine. Samo u 2010. godini vrijednost zlata je narasla za 37 % u odnosu na prethodno razdoblje.

Argumenti za investiciju u zlatu:

- raspoloživost
- očuvanje vrijednosti
- sigurnost za vrijeme krize
- zaštita od inflacije
- globalna likvidnost
- neovisnost od drugih valuta
- nema plaćanja PDV-a. (Zlatna prilika, (<http://zelimzlato.weebly.com/>,

24.05.2018.)

6.7.ZLATO: NAJBOLJI PLATEŽNI OBLIK NA SVIJETU – STABILNOST I SIGURNOST ZA BUDUĆNOST

Zlato je plemeniti metal čija je povijesna važnost dokazana ulogom, značajem i utjecajem koji ima u različitim aspektima funkcioniranja država i njihovih vlada (zlatne rezerve), poslovnim organizacijama i institucijama te u svakodnevnom životu.

Taj plemeniti metal već je tisućljećima priznato platežno sredstvo diljem svijeta. Jake valute kao što su euro i dolar od uvođenja na dalje gubile su velik dio svoje vrijednosti; s druge strane zlato vrijedi kao sigurna luka u kriznim vremenima diljem svijeta. Države povećavaju svoje zlatne rezerve da bi osigurale stabilnost novca. Njemačka savezna banka kao i Europska centralna banka imaju znatne zlatne rezerve. Zlato se na osnovi iznimnog povećanja vrijednosti ponovno pokazalo kao pouzdana i vjerodostojna stvarna investicija. Osim toga, kupci uživaju poreznu slobodu i ne plaćaju davanja ili PDV.

Materijalnim sredstvima koja trajno čuvaju vrijednost kao što je zlato, inflacija ne može naštetiti. Zlato je najpouzdaniji način osiguranja imovine i vrijednosti. Ono štiti imovinu od obezvrjeđivanja inflacijom, jer njega za razliku od papirnato novca nije moguće proizvoljno umnožavati, tj. umjetno povećavati njegovu količinu.

Zlato je diljem čitavog svijeta priznato platežno sredstvo. Osim toga, taj plemeniti metal je zbog svojih osobina dragocjena vrsta investicije za vrijeme finansijskih i političkih kriza. Zlato je na raspolaganju u različitim jedinicama i masama te ga je moguće svugdje prodati ili zamijeniti za robu.

Najstabilnija je valuta na svijetu i jedino platežno sredstvo koje je sigurno od krivotvorenja, čak i u današnjim uvjetima kada su krivotvoriteljima dostupne vrlo napredne tehnologije za postupak krivotvorenja. (Zlatna prilika, (<http://zelimzlato.weebly.com/>, 24.05.2018.)

6.8. KAKO SE ZLATO KUPUJE

Zlatne poluge i zlatnici morali bi se kupovati u svrhu očuvanja vrijednosti. To nije investicija jer im se cijena nikada ne mijenja. Ono na što ljudi misle kada kažu „zlatu je cijena porasla“ zapravo znači „moj papirnati novac je izgubio na vrijednosti pa mi sada treba više dolara za kupnju zlata“.

Najbolji način da se kupuje zlato je mjesečno po dolarskom prosjeku. Kupnjom određene količine zlata, recimo u vrijednosti od 100 USD svakog mjeseca. U mjesecima kada je dolar jak, bit će moguće kupiti manju količinu zlata, ali u mjesecima kada dolar kotira slabije količina kupljenog zlata bit će veća. Nakon proteka određenog vremena, na primjer dvije godine, prosječni troškovi investiranja u zlato bit će niži nego u nasumično investiranje u drugu imovinu poput vrijednosnih papira ili oročenje u određenoj valuti. (Richardson, L. (1997.). *Nekretnine, dionice, zlato... ili poduzetništvo?* (I. Izdanje). Zagreb: LMN)

6.9. SVJETSKA POTRAŽNJA ZA ZLATOM

4 GLAVNA IZVORA POTRAŽNJE ZA ZLATOM

- 1) Izrada nakita
- 2) Industrijska primjena
- 3) Potražnja središnjih banaka i vlada
- 4) Potražnja privatnih investitora

1) Najveća potražnja u industriji zlata je potražnja za zlatom za izradu nakita. U posljednjih nekoliko godina, u razvijenim zapadnim zemljama potražnja za zlatnim nakitom premašila je njegovu proizvodnju. Ovaj se manjak zlata premostio pomoću recikliranog, rafiniranog zlata i ostalog industrijskog otpada od zlata kao i korištenjem dijela službenih zlatnih rezervi. Laka obradivost zlata, jedinstvena ljepota i univerzalna potražnja čine ovaj rijetki plemeniti metal omiljenim kod zlatara širom svijeta.

2) Iako je cijena zlata na svjetskom tržištu visoka, osim nakita, zlato se koristi u različitim industrijama, uključujući zrakoplovnu, farmaceutsku, industriju elektronike i u stomatologiji. U industriji elektronike zlato je potrebno za proizvodnju nekih dijelova računala, telefona, televizora i ostale elektroničke opreme. Npr. kompanija "Siemens" koristi spajalice, tj. male vodiče od zlata u nekim svojim proizvodima. Jedinstvena svojstva zlata pružaju vrhunsku električnu provodljivost i otpornost na koroziju, koji su potrebni u proizvodnji sofisticiranih i složenih elektroničkih sklopova. U stomatologiji, zlatne legure su popularne jer su vrlo otporne na koroziju i ne mogu potamniti. Iz tog se razloga zlatne legure koriste za krunice, mostove, plombe i proteze. U stomatologiji se većinom rade legure od 18, 20 i 22-karatnog zlata.

3) Potražnja vlada i središnjih banaka koje kupuju zlato za povećanje službenih rezervi kao sredstvo osiguranja stabilnosti i sigurnosti u slučaju velikih gospodarskih poremećaja i nestabilnosti.

4) Potražnja privatnih investitora odnosi se na različite male, srednje i velike investitore koji ulažu u zlato. Na svjetskoj burzi zlata uglavnom se trguje "papirnatim" zlatom, a manje fizičkim zlatom. (Svjetska potražnja za zlatom, <http://otkup-zlata-srebra.com/o-zlatu>, 24.05.2018.)

6.10. UTJECAJ JAVNOG MNIJENJA ODNOSNO MEDIJA I PROMIDŽBE

Kad se govori o vrijednosti, zlatu i novcu, neobično je važno podsjetiti na ulogu promidžbe kao onoga što može oblikovati javno mnijenje. Ako se neki proizvod smatra vrijednim - vrijedit će i dobro se prodavati. Ako se neka valuta shvaća vrijednom - bit će vrijedna. Promidžba obuhvaća milijune poruka koje tisuće medija oko nas odašilju svakoga trenutka; sustavno se može oblikovati stav da je nešto vrijedno ili nije. Ako mediji počnu javljati da neka banka propada, ulagači će povući novac iz nje i ona će propasti. Zato je važnost promidžbe sve veća.

Harvardski profesor Nial Ferguson tvrdi: „*Novac je stvar vjerovanja*: vjere u osobu koja nam plaća, vjere u osobu koja izdaje novac ili institucije što isplaćuje iznose koje navedemo na čekovima ili nalogima za prijenos. Novac nije metal. *Novac je ispisano povjerenje*.“

Iz toga slijedi jednostavno pravilo: vrijednost novca i vrijednost zlata obrnuto su proporcionalni - ako je vrijednost novca izraz povjerenja (percepcije) u snagu gospodarstva i financijskih institucija, onda je vrijednost zlata izraz nepovjerenja u isto!

Zlato se percipira kao vrijedno samo po sebi, a novac tek u odnosu na nešto drugo. S obzirom na to da živimo u vrijeme sve većega nepovjerenja u ustanove, nije čudno da cijena zlata raste. Danas se mnogo piše o procesu »brendiranja«, tj. o postupku kojim se putem niza promidžbenih tehnika neku tvrtku ili proizvod nastoji u svijesti potrošača učiniti simbolom kvalitete ili neke ugone. *Toyota* želi biti simbol pouzdanosti i trajnosti, *Coca-Cola* ugone i radosti itd. Milijuni dolara troše se na promidžbu kako bi se to ostvarilo. U tom smislu, zlato je najsnažniji postojeći *brand*, ono ima golemu pozitivnu simboličku vrijednost u svijesti svijetu (i bez ikakve promidžbe).

Vrijednost zlata kao simbola vrlo je dobro prepoznata u promidžbi; kada se nešto želi označiti vrijednim, trajnim ili pouzdanim, poslužit će se zlatnom bojom.

Ukratko, javnost zlato poima vrijednim i bez ikakve promidžbe. Stoga što više bude napisano u medijima o gospodarskoj krizi, to će zlatu više rasti vrijednost.

(Haramija, P.; Njavro Đ. (2012.), Zlato - zašto je vrijedno?, https://www.academia.edu/3202012/Gold_Why_is_it_Valuable, pristupljeno 24.05.2018.)

6.11. ZLATNA PRILIKA

Uvriježena je narodna poslovice „Nije zlato sve što sja“. No upravo iz tog razloga pravo zlato sjaji sve jače, što svakako vrijedi i za Hrvatsku. Čak i oni koji raspolažu viškom novca/kapitala nisu u potpunosti upoznati niti cijene zlato kao predmet ulaganja. Zato što se ulaskom Hrvatske u EU potpuno promijenilo stanje na tržištu plemenitih kovina, prije svega investicijskoga zlata, potom i srebra. Hrvatska je bila dužna promijeniti politiku prema plemenitim kovinama onako kako kažu smjernice EU-a. A one kažu da se za investicijsko zlato stopa PDV-a sa 60% spušta na nula posto! Ne postoji nijedna roba ili usluga kojoj se nakon učlanjenja dogodilo takvo što. I srebro je itekako isplativo, jer je porezna stopa pala na 25% (u EU se na investicijsko srebro plaća PDV, ali ne više 60%).

Konzultant za investicijske plemenite kovine i urednik portala Srebrozlato.com, Sven Sambunjak, žali što se na prste jedne ruke mogu pobrojati ljudi svjesni takve prilike. I to dok istodobno svi kukaju kako prilika nema. Također, kako se zbog nepoduzetnosti domaćih poduzetnika tržište investicijskim plemenitim kovinama sporo razvija, hrvatski građani po investicijsko zlato i srebro mnogo češće odlaze u inozemstvo, umjesto da ga po povoljnoj cijeni i uz vrhunsku svjetsku kvalitetu kupuju kod nas.

Na taj bi način zapošljavali domaće ljude, a država bi skupljala prihode od profita. Ipak, situacija će se promijeniti čim poduzetnici postanu svjesni goleme prilike koja im se trenutno pruža. Čak i ako ulagači i poduzetnici smatraju da u idućim godinama zlato i srebro neće biti pametna investicija, tržište u Hrvatskoj potpuno je pusto, pa samo da bi stiglo na razinu usporedivu s bilo kojom drugom zemljom, čak i najsiromašnijom u EU, bit će potrebno stvoriti poduzetnički promet od nekoliko desetaka milijuna eura. (Zlatna prilika, (<http://tetragram.eu/lider-zlatna-prilika/>; 24.05.2018.)

7. MOGUĆNOST ULAGANJA U ZLATO U REPUBLICI HRVATSKOJ

7.1. ZLATO U HRVATSKOJ

Zlato je u Hrvatskoj utvrđeno prije više stoljeća, ali dobivene količine nikada nisu imale neku značajniju ulogu u ekonomiji zemlje.

Zlato je nađeno na starim slavonskim planinama Papuku, Krndiji, Psunju i Požeškoj gori. Na tim planinama odvijala se vulkanska aktivnost, pri čemu su nastale magmatske stijene sa sadržajem zlata i srebra. Geološka istraživanja provedena u znanstvene svrhe, u novije vrijeme ukazala su da se u nekim stijenama (rioliti) Požeške gore nalazi zlato i srebro, pa su te stijene interesantne za detaljna sistematska istraživanja (Pamić i dr. 1988/89). Zbog trošenja stijena i ispiranja, zlato iz navedenih planina dospjelo je u zlatonosne nanose u dolinama potoka i u podnožje planina (Velika, Kutjevo, Šagovina, Cernik i dr.).

Probni radovi na dobivanju zlata na tom području obavljani su već 1851. god. i već tada je utvrđeno da je sadržaj zlata u nanosima prilično siromašan. Tako je u 50 tona materijala ustanovljeno 80 - 200 mg zlata. Takve količine zlata nisu dopuštale intenzivniji razvoj iskapanja u tom kraju.

Zlato je otkriveno i u Samoborskoj gori i to u pijescima potoka Ludvića u kojemu su ispirajući zlata našli zlatne pločice dužine 5 mm i debljine 1 mm. Međutim, najpoznatija nalazišta zlata na području Hrvatske bila su u nanosima rijeke Drave i Mure. Ispiranje zlata u tim rijekama datira još iz pradavnih vremena. Postoje podaci da se u dolini Drave zlato ispiralo već od 1440. do 1560. godine.

Pisani dokumenti svjedoče da se ondje zlato ispiralo i u vrijeme grofova Zrinjskih 1553. godine. Zlato se nalazilo u koritu Drave na potezu od Maribora do Barča, a u dolini Mure između Podturna i Legrada. Može se ustvrditi da zlato i ispiranje zlata u tim predjelima ima višestoljetnu tradiciju, a vještina ispiranja prenosila se s generacije na generaciju. Pri tome je najviše obitelji koje su ispirale zlato bilo iz sela Vidovca. U tom je selu 1914. godine živjelo stotinjak obitelji. Procjenjuje se da se ispiranjem zlata aktivno bavilo 400 - 500 ljudi. Prvu dozvolu za ispiranje zlata stanovnici Vidovca dobili su od Marije Terezije iz Beča 21. lipnja 1776. godine. Kasnije su dozvole izdavali i porezni uredi u Kanjiži i Varaždinu.

Ispiranje zlata temeljilo se na stoljetnom iskustvu, a bilo je prilagođeno tipu zlatonosnog nanosa. Alat za ispiranje bio je primitivan, a sastojao se od koso postavljene daske od jasikova drveta, čija je gornja površina bila grubo narezana i vrlo hrapava, zatim lopate, posude za vodu i omanje udubljene daščice koju su nazivali daska ispirača. Mještani su godišnje dobivali oko desetak kilograma zlata visoke čistoće.

Smatra se da Drava i Mura više nisu zlatonosne, iako se zlato još može naći u starim nanosima, u kojima ga razotkriva vodena struja erodirajući ih. Najpogodnije vrijeme za ispiranje zlata je poslije visokog vodostaja, u proljeće i u jesen, a najpovoljnija su mjesta riječni prudovi.

Neka istraživanja pokazala su da koncentracija zlata iznosi 1,14 g/m³ sedimenta. Uzorci bušotina dubokih 10 - 20 m pokazuju da je sadržaj zlata najčešće između 2,5 - 24, 4 mg u 1 m³ šljunka, a rjeđe 100 - 150 mg u 1 m³ materijala. (Olujić, M. (2003.). ZLATO: od nastanka do upotrebe. Zagreb: Prosvjeta)

7.2. TRŽIŠTE ZLATA U HRVATSKOJ

Zlato je sve privlačnije ulaganje za hrvatske građane – u proteklih 6 mjeseci, tvrtka Auro Domus Bullion Market, najveća hrvatska kompanija specijalizirana za proizvodnju i prodaju zlata, ostvarila je više od 12 milijuna kuna prometa, što je gotovo šest puta više nego u prvoj polovici 2014. godine. Od siječnja do kraja lipnja prošle godine realizirano je nešto iznad 400 transakcija, dok je ove godine u istom razdoblju ostvareno čak 1300 transakcija, što znači da se povećao ne samo broj investitora za tri puta, već i prosječna vrijednost transakcije koja je ove godine dvostruko veća.

Tržište zlata u Hrvatskoj formiralo se polako nakon ulaska u Europsku uniju, kada su ukinuti porezi i davanja na trgovinu investicijskim zlatom. Dotad se, naime, na kupnju zlata plaćao porez na luksuz, kao i carina, što je Hrvatsku činilo nekonkurentnom u ovom poslu. Međutim, sada se kod kupnje investicijskog zlata ne plaća PDV, kao ni porez na dohodak, zbog čega je velik broj građana preusmjerio sredstva iz štednje u bankama u kupovinu zlata.

U prvih par mjeseci nakon ulaska u EU trgovina je bila relativno slaba, da bi postupno rasla u 2014. godini kada je ostvaren promet od otprilike šest milijuna kuna. Ove je godine spomenuta tvrtka taj rezultat premašila već u travnju, a do kraja rujna očekuje da će „prebaciti“ i ukupni plan za 2015. godinu koji je iznosio 18 milijuna kuna, s obzirom na to da interes za kupnju investicijskog zlata raste iz mjeseca u mjesec.

Budući da je u posljednjih deset godina cijena zlata utrostručena, i da se troškovi eksploatacije zlata iz zemljine kore stalno povećavaju pa se do 2017. godine očekuje zatvaranje više od 50 rudnika, očekuje se da će zlato nastaviti povijesne trendove i do kraja desetljeća značajno povišiti svoju vrijednost.

Posljednjih mjeseci sve je više ponuda za otkup zlata u Hrvatskoj. Otkupljuje se nakit, ali i sve što ima dragocjenu vrijednost. Do sada se to uglavnom radilo u zlatarskim radnjama, a sada postoje i posebne radnje samo za otkup.

Uzrok za to je nepovoljna financijska situacija i to što su građani primorani prodavati i posljednje vrijednosti koje imaju. A razlog za nečiji interes da se i u tim nekim objektima obavlja obrnut proces trgovine je taj što su investitori, oni koji su inicirali cijeli taj niz radnji, jednostavno prepoznali da će cijena zlata u nekom dužem periodu rasti. Otkupljuje se sve što ima vrijednost: od očuvanog i lomljenog nakita pa do zlatnih zuba. Ulaganje u zlato javlja se kada novac nije stabilan i kada ga ima manje, i kada dolazi do turbulencija bilo na ekonomskoj bilo na političkoj sceni, i tu u svjetskim, ali i domaćim okvirima. (Hrvatskom zavlada zlatna groznica: Građani kupili zlato u vrijednosti od 12 mil. Kuna, <https://poslovnipuls.com/2015/07/08/hrvatskom-zavlada-zlatna-groznica-gradani-kupili-zlato-u-vrijednosti-od-12-mil-kuna/>, 24.05.2018.)

8. ZANIMLJIVOSTI O ZLATU

Na svijetu postoji dovoljno zlata da svaki stanovnik naše planete može imati 5 zlatnih prstena, a vanjski je dug SAD-a toliko velik da ga ni svo zlato svijeta ne bi uspjelo otplatiti.

Iako će mnogi tvrditi kako trgovina zlatom nikada nije ni prestala biti odličan biznis, u našim se mjestima i gradovima gotovo svakodnevno otvaraju nove tvrtke koje se bave isključivo otkupom zlata, a i mnogi se „klasični“ zlatari gotovo u potpunosti okreću ovom poslu, shvaćajući kolika potencijalno golema zarada u njemu leži.

Činjenica da je kupovanje zlata od stanovništva postalo tako dobar biznis nije nimalo slučajna. Cijene ovog vrijednog materijala, koji se već tisućljećima koristi kao neprikosnovena valuta, na rekordno su visokim razinama, a mnogi stručnjaci smatraju da još uvijek ima prostora za rast.

Odlučila sam saznati zanimljive informacije o zlatu u svijetu, njegovoj proizvodnji, potrošnji i budućnosti.

1. Što je karat?

Karat je stara mjerna jedinica za čistoću zlata te se izražavala 24-stupanjskom skalom. Primjerice, u 14-karatnom zlatu bilo bi 14 dijelova zlata i 8 dijelova drugih kovina. Danas većina zemalja maseni udio zlata u predmetima izražava kao čistoću u promilima. Čisto zlato ima oznaku 1000 (npr. zlatne poluge). Najčešće slitine zlata su čistoće 585 (14 karata), 750 (18 karata) i 986. U Indiji se koristi i zlato čistoće 913 (identično 22 karata). Oznake čistoće zlata penju se do 24 karata (999/1000, odnosno 99,9 posto). Takvo zlato smatra se investicijskim i lijeva se u poluge i kovanice.

2. Najveći grumen zlata težio je 71 kg

Najveći samородni grumen zlata ikad pronađen je u Australiji 5. veljače 1869. Nazvan je „Dobrodošli stranac“, a u Moliagulu u državi Viktoriji našli su ga John Deason i Richard Oates. Mjerio je 61 cm duljine i 31 cm širine.

Izračunata rafinirana težina bila mu je 71,018 kg. Tragači za zlatom iskopali su ga tek 3 cm ispod zemlje. Ukupna masa grumena bila je 109,59 kg, obrubljena težina 78 kg, a neto je težio 72,02 kg.

Tada nije bilo vage koja bi mogla izmjeriti tu težinu pa su ga razlomili na tri dijela. Deason i Oates za njega su dobili 9000 funti.

Ubrzo je rastopljen i brodom poslan u Bank of England. Procjenjuje se da bi danas vrijedio 3,76 mil. američkih dolara.

3. Najviše zlata dolazi iz JAR-a

Polovina cjelokupnog zlata u svijetu iskopana je u Južnoafričkoj Republici. Tamo se nalazi i najdublji rudnik zlata. Riječ je o Witwatersrandu koji se nalazi na dubini do 1000 do 3000 metara ispod zemlje. Da bi se dobilo 500 tona zlata, mora se preraditi 700 milijuna tona zemlje.

4. Više od pola sveg zlata iskopano je u 50 godina

Od početka ljudske civilizacije do danas procjenjuje se da je iskopano oko 180 tisuća tona zlata. To se može predočiti kockom koja ima dužinu stranice od 21 metar, iako taj podatak nitko točno ne može znati. Više od polovice sveukupno iskopanog zlata u svijetu iskopano je u posljednjih pola stoljeća iako su zlato poznavale i civilizacije stare više od 6000 godina.

5. U zlatnoj medalji zlata ima najmanje

Zlatna olimpijska medalja sadrži tek 1,34 posto zlata. Ostatak čini većinom srebro i nešto malo bakar. Prema pravilima Međunarodnog olimpijskog odbora, svaka zlatna medalja mora sadržavati 550 grama visokokvalitetnog srebra i 6 grama zlata. Kada se razloži na sve sastavne komponente, zlatna olimpijska medalja vrijedi oko 410 funti (4400 kuna).

6. Zlato je na Zemlju došlo meteoritima

Najveće zalihe zlata na našu planetu Zemlju stigle su zahvaljujući meteoritima koji su nas bombardirali tijekom 200 milijuna godina.

7. Koliko iskopanog zlata trenutno postoji na svijetu?

Ovaj podatak nitko sa sigurnošću ne može tvrditi, ali najbolje stručne procjene govore da se radi o 165 tisuća tona koje su ljudi iskopali tijekom svoje povijesti. Zanimljivo, više od polovice sveukupno iskopanog zlata na svijetu iskopano je u zadnjih pola stoljeća, unatoč tome što su zlato poznavale i civilizacije stare 6000 godina.

8. Koliko se zlata proizvodi svake godine?

Proizvodnja zlata početkom 20. stoljeća iznosila je oko 400 tona godišnje. Danas se taj broj kreće oko 2500 tona. U rekordnoj 2001. godini iskopano je 2700 tona. Ovom računicom lako dolazimo do podatka da je prije 20. stoljeća iskopano tek 24.000 tona.

9. Koliko je zapravo 165.000 tona količinski? Ne mogu uopće predočiti taj broj.

Olimpijski je bazen dimenzija 50 metara s 25 metara i dva metra dubine. To znači da taj bazen sadrži 2500 kubičnih metara vode kad je pun do vrha. Svaki metar kubični vode težak je jednu tonu. Zlato je čak 19,3 puta gušće od vode, što znači da bi olimpijski bazen mogao sadržavati 48,250 tona zlata, odnosno cijela bi količina iskopanog zlata na svijetu stala u 3,42 olimpijska bazena. Impresivno ili razočaravajuće, procijenite sami.

10. Ako uzmemo da trenutno na svijetu doista ima 165.000 tona zlata, koliko je to po svakoj osobi na planetu?

Čovječanstvo je nedavno premašilo brojku od 7 milijardi. To znači da bi, u nekoj idealnoj i pravednoj raspodjeli zlata, svakoj osobi pripalo nešto manje od 24 grama. Uzmimo da prosječni vjenčani prsten u sebi sadrži zlato 18-karatne čistoće, radi se o čistih pet grama zlata. To znači da bi svaka osoba na planetu imala dovoljno zlata da bude ponosni vlasnik 5 zlatnih prstena, čija bi čista zlatna protuvrijednost u ovom trenutku bila 1326 američkih dolara.

11. Na što se troši zlato koje se iskopa?

52% zlata koristi se za nakit, 18% odlazi u trezore središnjih nacionalnih banaka, 16% koristi se kao oblik ulaganja, 12% odlazi u industriju (primjerice, izrada mobitela), a za 2% se ne zna. Pretpostavlja se da je tih 2% crno tržište.

12. Koje nacije troše najviše zlata na svijetu?

Budući da najveći dio zlata odlazi upravo u proizvodnju nakita, najviše ga troše one nacije koje kupuju najviše zlatnog nakita. Prema podacima iz 2010. godine na prvom mjestu u svijetu je Indija s 745 tona godišnje, Kina s 428 tona, SAD sa 150 tona, Turska sa 75 te Saudijska Arabija sa 72 tone. Zemlje EU-a (bez Ujedinjenog Kraljevstva) zajedno godišnje troše tek 59 tona godišnje.

13. A koje ga zemlje najviše proizvode?

Na vrhu ljestvice svjetskih proizvođača (podaci za 2009.) nalazi se Kina sa 320 tona, SAD sa 223 tone, Australija sa 222, Južna Afrika sa 197 te Rusija sa 190 tona godišnje. Naše zemlje nema na listi prvih 100 proizvođača, dok se primjerice u Srbiji proizvodi oko pola tone godišnje, što ju smješta na 75. mjesto.

14. Koja zemlja na svijetu ima najveće zlatne rezerve?

Očekivano, to su SAD, koje imaju daleko najveće rezerve, čak 8133 tone. Slijedi ih Njemačka s 3401 tonom, Italija s 2451, Francuska s 2435 i Kina s 1054 tone. Nažalost, Hrvatska nema ni jednog jedinog grama zlatnih rezervi, dok primjerice Austrija posjeduje 280 tona zlata, Slovenija ima 3,2 tone, Srbija 12,2, a Makedonija 6,8 tona. (Zanimljive činjenice o zlatu, <http://metro-portal.hr/zanimljive-cinjenice-o-zlatu/68002>, 24.05.2018.)

9. ZAKLJUČAK

Ovim radom ukazano je na kvalitetu i trajnost zlata kao novca u usporedbi sa svim ostalim oblicima novca koji su ili bili prisutni i nestali u prošlosti, ili su sada prisutni i dominantni, no isto tako prolazni i nepouzđani.

Iznimna prednost zlata u odnosu na ostale oblike novca jest raznolikost njegove pojavnosti i uporabe. Papirnati i kovani novac je svakako vrlo svrsishodan u lisnici kako bi ga njegov vlasnik iskoristio za kupnju proizvoda ili usluga koje mu trebaju, no izvan lisnice, ne možemo ga koristiti kako bismo od njega stvorili nakit, ugradili u posuđe, zdjele ili mnoge druge korisne i lijepe predmete. Sa zlatom sve je to moguće. Papirnati novac koji sada koristimo budućim će naraštajima biti samo zanimljivi muzejski eksponat ili eventualno predmet obiteljske kućne kolekcije, no zlato u bilo kojem svojem obliku i dalje će biti vrijednost koja može poslužiti i kao sredstvo plaćanja.

«Zlato je oduvijek posjedovalo tu vrstu magične privlačnosti», kaže Peter L. Bernstein, autor knjige The power of Gold («Moć zlata»). «Ali, nikad nije bilo jasno jesmo li mi vlasnici zlata ili zlato posjeduje nas.»

U našim krajevima uvriježeno je da se djetetu za sve važne trenutke u njegovu životu, od rođenja, primanja sakramenata (krštenje, prva pričest, krizma) te u daljnjem životu, dariva predmet od zlata i na taj način se simbolički osigurava mladom ljudskom biću nešto vrijedno i postojano u turbulentnom i nepredvidljivom životu kojeg svatko od nas prolazi uz mnoge poteškoće i prepreke.

Zlato je od davnina prepoznato kao izuzetno kvalitetno i općeprihvaćeno sredstvo očuvanja vrijednosti i imovine; unatoč razvoju tehnologije i inovacijama, zlato je još uvijek rijetko, dragocjeno i za njega treba uložiti znatan trud.

Iako ćemo i dalje vrijednosti određenog predmeta ili usluge u svakodnevnom razgovoru iskazivati u kunsjoj ili eurskoj vrijednosti, u trenutku kriznog trenutka ili velikih odluka naše će misli skrenuti na zlato koje posjedujemo u bilo kojem obliku i mogućnost njegovog korištenja kada nam to zaista bude potrebno. To je pokazala i ekonomska kriza koja nas je u zadnjih nekoliko godina okrutno i temeljito u znatnoj mjeri osiromašila i učinila ranjivima, i u slučaju koje je kao krajnja mjera bila upravo posegnuti za prodajom imovine u zlato.

Slijedom svega navedenog u ovome radu može se zaključiti da, neovisno o vrstama i oblicima novca koji u određenom trenutku mogu osigurati moć i bogatstvo, jedino zlato može u duljem razdoblju osigurati svom vlasniku i njegovoj obitelji istinsku sigurnost i pouzdanost.

Trenutno se u cijelom svijetu stvara do sad neviđena količina novaca. Države, tj. centralne banke štampaju novac kako bi pokrpale rupe u proračunima i prekomjerne dugove. To stvara još veće nestabilnosti na tržištima i kroz inflaciju se odražava na sve nas. Cijene stalno rastu, a novac koji držimo na računu i za koji radimo svaki mjesec vrijedi sve manje. Uz to, sve današnje valute samo su papirnati novac i nemaju pokriće u ničem stvarnom. Investicije koje se još uvijek smatraju vrlo sigurnim danas postaju izrazito nesigurne (oročena štednja, novčani fondovi, obveznice).

I upravo u ovakvoj situaciji okrećemo se plemenitim metalima zlatu i srebru. Zlato već tisućama godina služi kao novac i sigurno sredstvo očuvanja kupovne moći. Dok su papirnat valute poput dolara u zadnjih 100 godine izgubile preko 90% svoje vrijednosti, zlato je sigurno i potpuno održalo svoju vrijednost.

Plemeniti metali ne mogu propasti. Za razliku od dionica, obveznica ili fondova, vrijednost plemenitih metala ne može pasti na nulu. Zlato ne gubi vrijednost, jer mu se cijena zapravo nikada ne mijenja. Ono na što ljudi misle kada kažu „zlato je cijena porasla“ zapravo znači „moj papirnati novac je izgubio na vrijednosti pa mi sada treba više dolara za kupnju zlata“. Stoga investiranje u zlato nosi minimalne rizike.

Također u prilog investiranju u zlato ide i činjenica da je za investicijsko zlato stopa PDV-a sa 60% spuštena na 0%, čime je ulaganje u zlato višestruko isplativo.

Zato su plemeniti metali idealna zaštita od inflacije, nestabilnosti i krize, a u katastrofalnim situacijama poput hiperinflacije, depresije, većih nereda ili rata mogu vam doslovno spasiti život.

Dakle jednostavnom, direktnom kupovinom zlata možemo proći daleko bolje nego sa štednjom, fondovima i sl. Investicije koje su se do sad smatrale izuzetno sigurnim (obveznice, novčani fondovi) postaju sve više nesigurne i vrlo brzo bi mogle doživjeti potpuni slom!

- **Je li realno očekivati rast cijene zlata u narednih 10 godina?**

Samo prošle godine vrijednost zlata povećala se za 15%, što je najveći godišnji rast još od 2010. godine. Zlato u Hrvatskoj ima jednu veliku prednost nad drugim investicijskim mogućnostima, poput nekretnina, dionica, štednje ili kriptovaluta – investicijsko zlato je potpuno neoporezivo za fizičke osobe. To znači da građani na kupljene dukate, zlatne pločice i poluge ili zlatnike neće platiti ni PDV, ni porez na prihod ostvaren njihovom kasnijom prodajom po višoj cijeni. Promatrajući cijene kretanja zlata posljednjih godina, stručnjaci procjenjuju da će nastavkom trenda zlato dugoročno utrostručiti svoju sadašnju vrijednost. Zbog toga je realno očekivati rast cijene zlata u narednih 10 godina.

- **Je li investiranje u zlato dobra investicijska strategija u vremenu krize?**

Zlato ima tendenciju rasta u krizama kada pada povjerenje u financijske i državne institucije, te u periodima visoke inflacije, kada novac ubrzano gubi na vrijednosti.

Zlato je kroz povijest bila sigurna investicija, posebno u vremenima tržišne i ekonomske nestabilnosti. Investiranje u zlato štiti ulagača od inflacije, deflacije, poskupljenja, krize, političkih promjena i povećava vrijednost imovine. Od inflacije nije sigurna ni jedna valuta (za razliku od zlata), što svaki građanin osjeti u svakodnevnom životu činjenicom da cijene robe i usluga kontinuirano rastu.

Svakako je valuta koja će svojem vlasniku pružiti sigurnost i očuvati njegovu imovinu u uvjetima ekonomske neizvjesnosti i društvenih previranja. Uz to, moguće je ostvariti dobit i dodatno povećati vrijednost imovine i zato je investiranje u zlato dobra investicijska strategija u vremenu krize.

U današnje vrijeme kada novac stvarno gubi svoju vrijednost, zlato je pravi simbol stabilnosti i sigurnosti za budućnost, te je upravo zato besmrtna valuta.

Može se zaključiti, što se i kroz povijest pokazalo točnim, da zlato nikad neće postati bezvrijedno, što se ne može reći za papirnate valute koje se neprestano mijenjaju i nestaju. Zlato je oduvijek bilo posljednje utočište kao metoda plaćanja diljem svijeta. Može se reći da je zlato vječno i u njega se zasigurno isplati ulagati!

10. LITERATURA

KNJIGE:

1. Bukša, J. (1984). Svijet oko nas. (IX, posve prerađeno izdanje). Zagreb: Školska knjiga
2. Bukša, J. (1985.). Svijet oko nas. (IX, posve prerađeno izdanje). Zagreb: Školska knjiga
3. Miller, R., & VanHoose, D. (1997.). Moderni novac i bankarstvo (III. Izdanje). Zagreb: MATE
4. Olujić, M. (2003.). ZLATO: od nastanka do upotrebe. Zagreb: Prosvjeta
5. Richardson, L. (1997.). Zlatna pravila uspješnog ulaganja (II.izdanje). Zagreb: LMN
6. Richardson, L. (1997.). Nekretnine, dionice, zlato...ili poduzetništvo? (I. Izdanje). Zagreb: LMN

ČASOPISI:

1. Prava cijena zlata: izražena u ljudskom stradanju, nikad nije bila viša», National Geographic, siječanj 2009., broj 1, N63, stranica od 26 do 54
2. Plemeniti metali», Drvo znanja – enciklopedijski časopis za mlade, veljača 2008., broj 112, godina XII, starnica od 40 do 48

ČLANAK:

1. Haramija, P.; Njavro Đ. (2012.), Zlato - zašto je vrijedno?, https://www.academia.edu/3202012/Gold_Why_is_it_Valuable, pristupljeno 24.05.2018.

INTERNET:

1. Zadarski list, <https://www.zadarskilist.hr/clanci/23092009/povijest-novca-od-krzna-i-skoljki-do-zlatnika-i-cekova>; 18.06.2018.
2. Novac budućnosti: krije li se bogatstvo u digitalnoj valuti, <https://www.24sata.hr/tech/novac-buducnosti-krije-li-se-bogatstvo-u-digitalnoj-valuti-538255>, 04.05.2018.
3. Otkup zlata i srebra, <http://otkup-zlata-srebra.com/o-zlatu>, 24.05.2018.
4. Cijena zlata u zadnja tri dana, <http://www.srebrozlato.com/cijene-plemenitih-kovina/cijena-zlata/u-zadnja-tri-dana/>, 24.05.2018.
5. Cijena zlata u zadnjih 30 dana, <http://www.srebrozlato.com/cijene-plemenitih-kovina/cijena-zlata/u-zadnjih-30-dana/>, 24.05.2018.
6. Cijena zlata u zadnjih 12 mjeseci, <http://www.srebrozlato.com/cijene-plemenitih-kovina/cijena-zlata/u-zadnjih-12-mjeseci/>, 24.05.2018.
7. Cijena zlata u zadnjih 5 godina, <http://www.srebrozlato.com/cijene-plemenitih-kovina/cijena-zlata/u-zadnjih-5-godina/>, 24.05.2018.
8. Rast cijene zlata nije slučajnost, <http://profitiraj.hr/rast-cijene-zlata-nije-slucajnost/>, 24.05.2018.
9. Ulaganje u zlato, <http://www.ulaganjeuzlato.com/index.html>; 24.05.2018.
10. Odakle nam zlato, <http://www.zrin-otkup.com/zlato/>, 24.05.2018.
11. Potražnja za zlatom, <http://www.zrin-otkup.com/zlato/>, 24.05.2018.
12. Koliko je zlata uopće na svijetu, <http://www.zrin-otkup.com/zlato/>, 24.05.2018.
13. Zašto je zlato već tisućama godina najbolja valuta, <http://metro-portal.hr/zasto-je-zlato-vec-tisucama-godina-najbolja-valuta/67264>, 24.05.2018.
14. Zlatna prilika, <http://zelimzlato.weebly.com/>, 24.05.2018.
15. Svjetska potražnja za zlatom, <http://otkup-zlata-srebra.com/o-zlatu>, 24.05.2018.
16. Zlatna prilika, <http://tetragram.eu/lider-zlatna-prilika/>; 24.05.2018.
17. Hrvatskom zavlada zlatna groznica: Građani kupili zlato u vrijednosti od 12 mil. Kuna, <https://poslovnipuls.com/2015/07/08/hrvatskom-zavlada-zlatna-groznica-gradani-kupili-zlato-u-vrijednosti-od-12-mil-kuna/>, 24.05.2018.
18. Zanimljive činjenice o zlatu, <http://metro-portal.hr/zanimljive-cinjenice-o-zlatu/68002>, 24.05.2018.

POPIS GRAFOVA:

1. Graf 1. Tri izvora ležišta ukupnog zlata
2. Graf 2. Cijena zlata u zadnja 3 dana (22.05.; 23.05.; 24.05.2018.)
3. Graf 3. Cijena zlata u zadnjih 30 dana (24.04.2018. – 24.05.2018.)
4. Graf 4. Cijena zlata u zadnjih 12 mjeseci (25.05.2017. – 24.05.2018.)
5. Graf 5. Cijena zlata u zadnjih 5 godina (2013.;2014.;2015.;2016.;2017.)

POPIS SLIKA:

1. Slika 1. Ispiranje zlata
2. Slika 2. Postupak amalgamacije
3. Slika 3. Antički zlatni prsten
4. Slika 4. Zlatni novac iz razdoblja cara Galijena
5. Slika 5. Zlatna poluga
6. Slika 6. Zemljina kora

11. ŽIVOTOPIS

Osobni podaci

Prezime / Ime	Jagić Ivana
Adresa(e)	Bana Josipa Jelačića 23, Mošćenica 44253, Petrinja, Hrvatska
Telefonski broj(evi)	Broj mobilnog tel: 098/9640-174
E-mail	ivka.jagic@gmail.com
Državljanstvo	Hrvatsko
Datum rođenja	07.08.1990.
Spol	ženski

Radno iskustvo

Datumi	Od ožujka 2013. do svibnja 2013. (praksa)
Zanimanje ili radno mjesto	Poslovna tajnica
Glavni poslovi i odgovornosti	Odgovaranje na telefonske upite, zaprimanje i evidentiranje dnevne pošte, pisanje dopisa i pisma
Ime i adresa poslodavca	Jadransko osiguranje d.d., Franje Lovrića 17A, Sisak 44 000
Vrsta djelatnosti ili sektor	Sektor prodaje

Obrazovanje i osposobljavanje

Datumi	Od listopada 2013. do lipnja 2015.
Naziv dodijeljene kvalifikacije	Stručni specijalist menadžment bankarstva, osiguranja i financija (apsolventica)
Glavni predmeti / stečene profesionalne vještine	Financijska tržišta, kvantitativne metode u poslovnom upravljanju, poslovne financije poduzetnika/organiacija, vođenje poslova kontrolinga, planiranje i analiza poslovanja
Ime i vrsta organizacije pružatelja obrazovanja i osposobljavanja	Viskoka poslovna škola Libertas s pravom javnosti Zagreb, Trg J.F.Kennedyja 6b
Datumi	Od listopada 2010. do srpnja 2013.
Naziv dodijeljenek valifikacije	Stručni prvostupnik poslovne ekonomije
Glavni predmeti / stečene profesionalne vještine	Osnove ekonomije (I, II), osnove računovodsva (I, II), financije poduzeća, porezni sustav i primjena/poslovno pregovaranje
Ime i vrsta organizacije pružatelja obrazovanja i osposobljavanja	Viskoka poslovna škola Libertas s pravom javnosti Zagreb, Trg J.F. Kennedyja 6b
Datumi	od listopada 2010. do srpnja 2013.
Naziv dodijeljene kvalifikacije	Stručni prvostupnik poslovne ekonomije
Glavni predmeti / stečene profesionalne vještine	OsnI, II), osnove računovodsva (I, II), Financije poduzeća, Porezni sustav i primjena/poslovno pregovaranje te komuniciranje
Ime i vrsta organizacije pružatelja obrazovanja i osposobljavanja	Viskoka poslovna škola Libertas s pravom javnosti Zagreb, Trg J.F.Kennedyja 6b Srednja ekonomska škola Sisak
Datumi	Od rujna 2005. do lipnja 2010.
Naziv dodijeljene kvalifikacije	Ekonomist
Glavni predmeti / stečene profesionalne vještine	matematika, knjigovodstvo, bankarstvo/ poslovno komuniciranje
Ime i vrsta organizacije pružatelja obrazovanja i osposobljavanja	Srednja ekonomska škola Sisak

Drugi jezik(ci)
Samoprocjena
Europska razina ()*
Engleski Jezik
Njemački Jezik

Razumijevanje		Govor		Pisanje			
Slušanje		Čitanje		Govorna interakcija		Govorna produkcija	
	C1		C1		C1		C1
	A2		A2		A1		A1

(*) [Zajednički europski referentni okvir za jezike](#)

Društvene vještine i kompetencije	Sklonost timskom radu, otpornost na rad pod pritiskom, pouzdana, kreativno rješavanje problema, komunikativna, brzo učim, motivirana u poslu, volim puno raditi i doprinijeti, fleksibilna
Organizacijske vještine i kompetencije	Vještine vođenja tima te rad isključivo orijentiran ciljevima, visokomotivirana promovirati produktivno i pozitivno radno okružje
Računalne vještine i kompetencije	Dobro poznavanje Office alata (Word, Excel, PowerPoint)
Vozačka dozvola	B kategorija